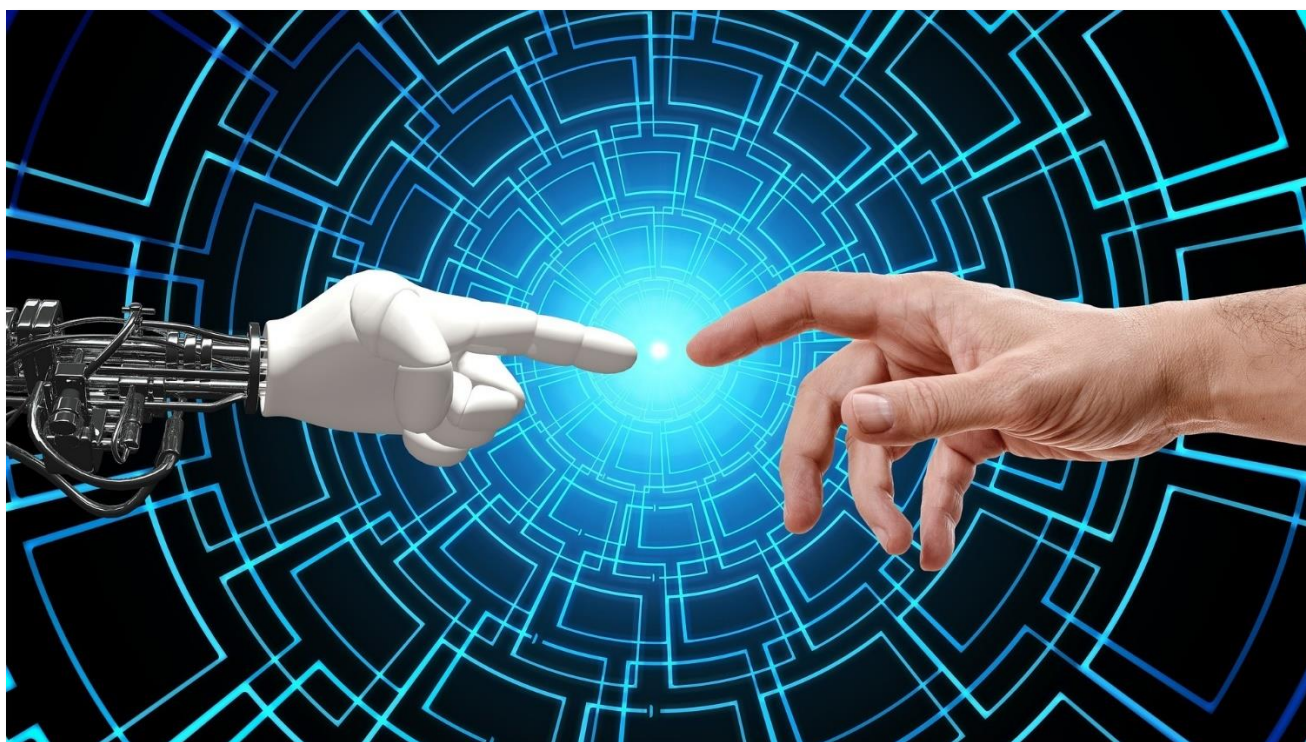

**SLUŽBY DIGITÁLNÍ SPOLEČNOSTI, umělou inteligenci nevyjímaje:
S TECHNICKOU NORMALIZACÍ KU PROSPĚCHU SPOTŘEBITELŮ A TRHU**

Studie (situační analýza)

- pro webovou prezentaci a jiné elektronické šíření
- podklad pro zpracování a vydání publikace (s podporou Rady Kvality ČR)

Realizováno v květnu až srpnu 2024 k naplňování priorit České agentury pro standardizaci v oblasti podpory zviditelňování normalizace a technických norem

SLUŽBY DIGITÁLNÍ SPOLEČNOSTI, umělou inteligenci nevyjímaje: S TECHNICKOU NORMALIZACÍ KU PROSPĚCHU SPOTŘEBITELŮ A TRHU

Ing. Libor DUPAL

Studie (situační analýza)

- pro webovou prezentaci a jiné elektronické šíření
- podklad pro zpracování a vydání publikace (s podporou Rady Kvality ČR)

OBSAH

OBSAH	2
1. ÚVOD – SPOTŘEBITELÉ A DIGITÁLNÍ SPOLEČNOST	5
1.1. Národní pohled.....	5
1.2. Pohled evropských spotřebitelů	6
2. ZE SVĚTA	8
2.1. Valné shromáždění přijalo rezoluci o umělé inteligenci	8
2.2. Výnos prezidenta Spojených států	8
3. RÁMCOVÁ LEGISLATIVA EU	9
3.1. Akt o kybernetické bezpečnosti	9
3.2. Akt o umělé inteligenci	9
3.3. Akt o kybernetické odolnosti	11
3.4. Poznámky k legislativnímu vývoji všeobecně	11
4. DIGITÁLNÍ SPOLEČNOST A NORMY	13
4.1. Průběžný plán EU pro normalizaci IKT	13
4.2. Digitální společnost – pracovní struktury a úkoly CEN/CENELEC/ETSI	14
5. DIGITÁLNÍ SPOLEČNOST – ZAPOJENÍ SPOTŘEBITELŮ DO EVROPSKÉ NORMALIZACE	16
5.1. Průřezová informace	16
5.2. Jak prosadit zájmy spotřebitelů v oblasti norem pro AI?	18
6. PRIORITNÍ TÉMATA, KTERÁ SE TÝKAJÍ ZÁJMŮ SPOTŘEBITELŮ, A AKTIVITY ANEC	20
6.1. E-přístupnost (eAccessibility), přístupnost elektronické komunikace	20
6.2. Elektronická komunikace.....	20
6.2.1. Směrnice o rádiových zařízeních (RED).....	20
6.2.2. Expozice člověka elektromagnetickým polím	21
6.3. Bezpečnost IT audio-video zařízení.....	22
6.4. Elektronické uznávání.....	22
6.4.1. Komunikace v blízkém poli	23
6.4.2. Biometrické údaje	23
6.5. Ochrana soukromí a kybernetická bezpečnost	24
6.6. Produkty a služby umělé inteligence (AI).....	25
6.7. Technologie blockchainu	26
6.8. Inteligentní a udržitelná města a komunity	27
6.9. On-line dezinformace a „falešné zprávy“	27
6.10. Platforma zúčastněných stran EK pro normalizaci IKT	28
7. ZÁVĚR	29
7.1. Souhrnná informace k vystavení na web.....	29
7.2. K vydání publikace s podporou Rady kvality ČR.....	31
RESUMÉ – Česky/Anglicky.....	32
PODPŮRNÉ PŘÍLOHY	33
Použité zkratky.....	33
Použité zdroje.....	33
Realizace projektu (autoři, Kabinet pro standardizaci)	34

ÚVODNÍ SLOVO GENERÁLNÍHO ŘEDITELE ČESKÉ AGENTURY PRO STANDARDIZACI

Česká republika má silnou tradici technické normalizace, jež sahá až do počátku minulého století. V roce 2022 jsme si připomněli 100 let od založení národní normalizační organizace – Československé normalizační společnosti. V tradici nezávislé společnosti, založené na objektivní odborné práci, nyní již několik let pokračuje Česká agentura pro standardizaci, státní příspěvková organizace (ČAS).

Národní technická normalizace (s podporou své strategie přijaté do roku 2030) odpovídá na probíhající i budoucí technologické, ekonomické, právní, environmentální, sociální a politické výzvy. Je potěšující, že privátní i veřejný sektor

vnímají, že využívání technických norem vede k lepšímu fungování vnitřního trhu EU. Normy jsou efektivním nástrojem pro zajištění volného pohybu zboží, služeb i osob. Normalizace stimuluje hospodářský růst a inovaci a zejména posiluje konkurenceschopnost České republiky, především pak malých a středních podniků, v rámci Evropské unie i mezinárodně.

Tento stav a vnímání technické normalizace společností nejsou samozřejmé, je třeba na nich dále pracovat a posilovat je. Normy jsou totiž jedním z nástrojů oprávněného zájmu, tedy prostředkem pro ochranu zdraví a bezpečnosti osob, majetku či životního prostředí. A aby takový nástroj byl skutečně efektivní, je třeba nejen správné nastavení procesů v rámci tvorby technických norem, ale také zásadní podpora používání technických norem účastníky trhu. K tomu směřuje řada aktivit Agentury.

V uvedeném smyslu je naprosto stěžejní spolupráce se zainteresovanými stranami. V tomto spektru je třeba zvláště zdůraznit slabší účastníky trhu, např. zástupce spotřebitelů, ale také malé a střední podniky, mikropodniky, živnostníky atp. V tomto stručném úvodním slově není prostor pro rekapitulaci toho, co vše ČAS na tomto poli koná. Finanční podpora projektu, v jehož rámci byla zpracována i tato studie, zaměřená na rozvoj moderních služeb digitální společnosti včetně aplikací umělé inteligence, je toho jen jedním příkladem. Mnoho informací nalezne zájemce v Magazínu ČAS.

Úloha technické normalizace v oblastech podpory nových trendů a technologií je nezpochybnitelná a jsme rádi, že Agentura mohla podpořit vznik této studie a souvisejících výstupů.

Mgr. Zdeněk Veselý, generální ředitel ČAS

(Náhled do Magazínu ČAS, 1/2004)

SLUŽBY DIGITÁLNÍ SPOLEČNOSTI, umělou inteligenci nevyjímaje: S TECHNICKOU NORMALIZACÍ KU PROSPĚCHU SPOTŘEBITELŮ A TRHU

Studie (situační analýza)

Tento pracovní text byl zpracován Kabinetem pro standardizaci v rámci projektu KOORDINACE ZAPOJENÍ ČESKÝCH SPOTŘEBITELŮ V ISO COPOLCO S PŘÍHLÉDNUTÍM K EVROPSKÉ NORMALIZACI PRO ROK 2024 realizovaného s podporou České agentury pro standardizaci (CAS), s cílem zviditelnění technických norem na příkladu konkrétních témat a oblastí normalizace.

„Úloha technické normalizace v oblastech podpory nových trendů a technologií je nezpochybnitelná a jsme rádi, že ve vztahu k tématu spotřebitel a služby informačních a komunikačních technologií měla Agentura možnost podpořit vznik této studie.“ (Mgr. Zdeněk Veselý, generální ředitel ČAS)

Téma bylo zpracováno v rámci postupně realizovaných úkolů za účelem zviditelnění technických norem (a normalizace obecně), vždy na příkladu konkrétního tématu a oblasti normalizace.

Dle zadání má realizátor, kterým je Kabinet pro standardizaci, o.p.s., přispět ke zviditelnění technických norem (a normalizace obecně) na příkladu konkrétního tématu a oblasti normalizace; východiskem byl „mediaplán“ 2023-24 zpracovaný jako výstup projektu (2022) Koordinace zapojení českých spotřebitelů v ISO COPOLCO s přihlédnutím k evropské normalizaci.

Téma **Spotřebitel a normalizace v oblasti digitální společnosti** má přiměřeně obsáhnout kybernetickou bezpečnost a její přístupnost, umělou inteligenci atd. s důrazem na rizika a přínosy, bezpečnost, a samozřejmě na úlohu TN. Oblast obsahuje velké množství dílčích témat, většinou velmi komplikovaných, a to nutně ovlivňuje přístup k šíři zpracování i výběr konkrétních témat, kterým se v analýze věnujeme.

- Předmětem realizace je podpora medializace tématu formou informace, která bude k dispozici k vystavení na webu dodavatele (a podle uvážení zadavatele na jeho webu, případně na dalších e-prostředcích).
- V této velmi komplexní oblasti probíhá či již proběhlo několikero legislativních procesů k harmonizaci evropských podmínek (rádiová zařízení, akt o umělé inteligenci, akt o kybernetické odolnosti, akt o digitálních službách aj.); vývoj ohledně této harmonizace bude součástí nabízené situační analýzy a souhrnné webové informace.
- Tato legislativa je či bude podpořena technickými normami. Jejich význam a zaměření budou další součástí výstupu, včetně zdůraznění spotřebitelských priorit v tomto procesu.
- K tématu bude následně zpracována a zveřejněna tisková informace, tedy s cílem přiblížit zainteresovaným stranám zmíněný legislativní vývoj a předpokládaný předmět budoucích harmonizovaných norem a obecně přínosy standardizace v oblastech umělé inteligence.
- V neposlední řadě a se stejným cílem, jak je zdůrazněno v předchozím odstavci, je připravena ke zveřejnění publikace, jak v tištěné, tak v elektronické verzi. Tato publikace byla financována s finanční podporou Rady kvality ČR – tedy z jiného finančního zdroje než studie zpracovaná v tomto dokumentu.

Libor Dupal, ředitel Kabinetu pro standardizaci

1. ÚVOD – SPOTŘEBITELÉ A DIGITÁLNÍ SPOLEČNOST

1.1. Národní pohled

Výrobky a služby využívající umělou inteligenci a automatické rozhodování mají značný potenciál, aby nás jako spotřebitele zaujaly a aby se staly synonymem pro inovace a pro nové vzorce našeho chování a jednání. Již řadu let jsme přitom svědky prudkého rozvoje informačních a komunikačních technologií (dále též IKT), které umělou inteligenci (dále též AI)¹⁾ začaly využívat a které nás překvapují jak velmi rozmanitými způsoby pro její společenské uplatnění, tak i možnostmi pro její další rozšíření.

Umělá inteligence a automatizované rozhodovací procesy pro nás ovšem s sebou nesou nejen pokrok, ale také hrozby, a to úměrně tomu, jak se nezadržitelně stávají součástí našeho běžného života a jak rychle překonávají i bariéry naší nedůvěry. Co je to AI a proč může být uživateli nejen přínosná, ale také nebezpečná? Přesnost, se kterou jsou stroje schopny zpracovávat data, a zejména pak rychlost, s jakou při tom pracují, jsou téměř neuvěřitelné a dalo by se říci, že jejich jedinou brzdou se stává člověk sám. Spoléhání se na AI a procesy rozhodování bez lidského dohledu se ale již přitom tak rozšířily, že si bez nich ve sférách, jako jsou automobilový průmysl, finanční služby, právo, zdravotnictví nebo i věda obecně, pomalu ani neumíme představit nějaký výraznější pokrok a očekáváme proto, že se umělá inteligence v budoucnu natolik rozšíří, že ji budeme moci ve zvýšené míře moci začít využívat i pro naše vlastní potřeby a účely.

AI se totiž učí „vlastními silami“ na základě rozpoznávání vzorců uvnitř daných souborů dat, a je tak pro spotřebitele velmi pohodlná, ale závažné problémy mohou nastat v momentě, kdy dojde k manipulaci s těmito daty anebo kdy tato data nesou informace obsahující i kupř. zaujaté společenské názory a předsudky. Společně s upozaděním vlastního rozhodování se tak základní otázkou v tomto ohledu stává, jak bude možné při využívání umělé inteligence zaručit spotřebitelům možnost výběru, přístup k informacím a zároveň vyloučit nebo alespoň snížit na přijatelnou míru rizika podvodů, diskriminace nebo i poškozování práv spotřebitelů obecně.

AI se používá totiž stále více v rozhodovacích procesech spojených bezprostředně s algoritmy, které jsou coby automatizované postupy zaměřeny na výsledky a na jejich konečnost, jednoduchost a jednoznačnost. Tyto postupy se už v našem každodenním životě projevují a jejich dopady mohou být značné. Rozhodnutí založená na strojích a automatizovaných výpočtech se už dnes mohou týkat např. našeho přístupu k úvěru, přístupu k základní zdravotní péči, našeho výběru jako uchazečů o práci anebo dokonce i pravomocných rozsudků. A automatizované rozhodovací procesy mohou prohloubit i rozdíly ve společnosti nebo způsobit vážné škody i na zdraví a našem majetku. U některých algoritmů pro přijímání zaměstnanců byl např. zjištěn předpojatý přístup k ženám, a i u autonomních vozidel a automatických řídicích systémů zatím také panuje stále celá řada otázek, pokud jde o jejich bezpečnost a možnosti pro jejich hromadné rozšíření.

Jak dál? (Pozn. editora studie: text tohoto úvodu byl zpracován v r. 2020. Od té doby došlo k bouřlivému vývoji, zůstává však obecně aktuální.)

Je tak nejen možné, ale podle našeho názoru ve Sdružení českých spotřebitelů (SČS) i velmi pravděpodobné, že k podstatnějšímu rozšíření umělé inteligence bude zapotřebí upravit nejprve stávající rámec pro bezpečnost výrobků a služeb a vytvořit v podstatě i nový koncept odpovědnosti, pokud v souvislosti

¹ Umělá inteligence, dále též AI z anglického „artificial intelligence“; v českých textech je často uváděno jako UI,; jelikož se ve vládních podkladech používá anglická zkratka, upřednostnili jsme ji i v této publikaci.

s využíváním umělé inteligence a automatického rozhodování dojde k nějaké újmě. Což je obzvláště důležité tehdy, kdy spotřebitelé nebudou mít jasné a srozumitelné informace o tom, jak a na základě čeho bylo konkrétní rozhodnutí v jednotlivých případech učiněno.

Klíčové bude proto přijmout i pravidla a stanovit na mezinárodní úrovni normy, aby mohla být zajištěna transparentnost fungování umělé inteligence a aby její bezpečnost a kvalita údajů mohly být i včetně kupř. dodržování základních etických principů při jejím užívání dohlíženy a nezávisle posuzovány a také vyhodnocovány. Těmito základními kameny evropského přístupu jsou podpora excelence a rozvoj automatizovaných rozhodovacích systémů založený na stávajících evropských hodnotách a důvěře.

Nová bezpečnostní rizika pro uživatele umělé inteligence totiž mohou vznikat typicky v případech, kde jsou technologie umělé inteligence bezprostřední součástí výrobků a služeb. V důsledku chyby v technologii rozpoznávání předmětů může kupříkladu autonomní automobil nesprávně identifikovat objekt na silnici a způsobit nehodu, při níž dojde ke zranění anebo materiálním škodám. A obdobně mohou ve zvýšené míře vznikat i nová rizika u služeb (kupř. finančních), kdy nedostatky v návrhu technologie mohou způsobit i nemalé finanční ztráty.

Zatímco některá z těchto rizik nejsou pochopitelně omezena na výrobky a služby, které jsou závislé na AI, jejím používáním se tato rizika mohou zvýšit nebo podstatně zhoršit. AI totiž může zastávat řadu funkcí, které mohli dříve vykonávat pouze lidé, a v důsledku toho se tak budeme velmi pravděpodobně setkávat stále více s opatřeními a rozhodnutími přijatými přímo systémy AI anebo s jejich pomocí, ale tato rozhodnutí pro nás mohou být obtížně srozumitelná, a hlavně může být i obtížné se proti nim v případě nutnosti účinně bránit.

AI navíc zvyšuje i možnosti sledování a analýzy každodenních návyků lidí, což zvyšuje současně i riziko, že ji mohou v rozporu s unijními pravidly na ochranu údajů a dalšími pravidly používat jak státní orgány, tak i soukromé subjekty k našemu hromadnému sledování, a způsob pracování dat, navrhování aplikací a prostor pro zásah třetích stran tak ve svém důsledku mohou podstatným způsobem ovlivnit i naše práva na svobodu projevu, soukromí a politické svobody.

Ne ve všech odvětvích, a ne všechny způsoby využití AI nutně vyvolávají zvýšená anebo dokonce vysoká rizika, ale je jasné, že umělá inteligence v rozhodovacích procesech a stále se zdokonalující algoritmy budou mít na důvěru a ochranu spotřebitelů značný dopad a že na tyto skutečnosti budou muset reagovat i české právní předpisy a dotčené subjekty, včetně orgánů správních, dozorových a normalizačních. A velký respekt k ochraně práv spotřebitelů tak budou muset prokázat i všechny subjekty zabývající se ověřováním a posuzováním jednotlivých ať už legislativních nebo v dohledné době i přijatých nelegislativních požadavků a opatření.

(Zdroj: Mgr. Viktor Vodička, ředitel Sdružení českých spotřebitelů, z.ú., předmluva k publikaci SČS, 2020, zkráceno, drobně upraveno)

1.2. Pohled evropských spotřebitelů

Nové technologie, jako je umělá inteligence, mění způsob, jakým lidé podnikají, spolupracují a pracují s informacemi. AI přináší revoluci do naší společnosti (zde se rozumí zejména „evropské“ společnosti, ale jistě nejenom) a začíná nabízet velké výhody, jak ukazuje masivní zavádění nástrojů generativní umělé inteligence. AI však s sebou nese také rizika pro bezpečnost a integritu spotřebitelů, kterým je třeba věnovat pozornost.

Vytvoření skutečného jednotného digitálního trhu a Evropy vhodné pro digitální věk je ústředním bodem priorit Evropské komise s cílem zajistit lepší přístup k on-line službám a odstranit veškeré překážky a očekává se, že tomu tak bude i v případě nového mandátu Komise.

Digitální produkty a služby, jako jsou chytré telefony, aplikace pro chytré domácnosti, chytrá mobilita a internet a aplikace, hrají klíčovou roli v každodenním životě spotřebitelů, od nakupování on-line až po poslech hudby. Digitální technologie mají potenciál zlepšit blahobyt spotřebitelů tím, že zpřístupňují větší škálu produktů a služeb, zároveň však představují několik výzev, pokud jde o ochranu tradičních práv spotřebitelů v on-line prostředí, jako je ochrana soukromí, ochrana osobních údajů, kybernetická bezpečnost a přístupnost pro nejzranitelnější spotřebitele, jako jsou starší osoby. Nedávná pandemická krize prokázala nenahraditelný význam služeb digitální společnosti pro spotřebitele, což podtrhuje potřebu rizika rozpoznávat, řešit a preventivně je eliminovat.

Současná evropská spotřebitelská politika je založena především na předpokladu, že informovaní spotřebitelé se budou rozhodovat nejlépe sami. Jak se však vypořádat s volbou spotřebitele v době informační asymetrie, kterou zvyšují digitální technologie? Přetížení spotřebitelů informacemi může vést k neúměrnému a nežádoucímu přesunu odpovědnosti na spotřebitele.

Jedním z přístupů je zavedení hodnot/principů do designu výrobků/služeb (např.: ochrana soukromí již od návrhu) a jedním z nástrojů mohou být technické normy (v textu studie obvykle jen normy), které mohou podpořit principy v technologiích, jež jsou základem legislativy.

ANEC (Hlas evropských spotřebitelů ve standardizaci) bude i nadále přispívat k vypracování ročního průběžného plánu normalizace IKT, který je každoročně aktualizován a rozšiřován tak, aby odrážel nové politiky EU a nové technologie, a bude se podílet na evropské platformě více zúčastněných stran (včetně malých a středních podniků – MSP) pro normalizaci IKT.

Stále více spotřebitelských výrobků je nyní připojeno k internetu a nabízí spotřebitelům nové funkce formou služby (např. inteligentní spotřebiče, inteligentní hračky a autonomní automobily). Problémy s internetem, jako je nedostatečná bezpečnost, mohou vést k rizikům pro spotřebitele. Tento úkol bude plněn v rámci činností ANEC v oblasti bezpečnosti výrobků (horizontální činnosti) a může mít určité dopady na vertikální bezpečnostní právní předpisy a normy. Zásadním příkladem je již realizovaná revize směrnice o obecné bezpečnosti výrobků (2001/95/ES), výsledkem čehož je nové nařízení, které Evropská komise zveřejnila v roce 2021. Nařízení o obecné bezpečnosti výrobků (2023/988) vstoupí v platnost v prosinci 2024.

K vývoji evropské legislativy se indikativně vrátíme v jiné části studie.

S ohledem na potřebu spotřebitelů najít a udržet si své postavení v tomto rychle se měnícím prostředí norem a technologií bude ANEC pokračovat v konsolidaci dosaženého pokroku v následujících oblastech: Přístup starších osob a osob se zdravotním postižením k informační společnosti (e-přístupnost); produkty, sítě a služby elektronické komunikace; elektronické rozpoznávání a biometrie; soukromí a kybernetická bezpečnost; inteligentní a udržitelná města a komunity, produkty a služby automatizovaného rozhodování – umělá inteligence, blockchain a politika normalizace IKT.

2. ZE SVĚTA

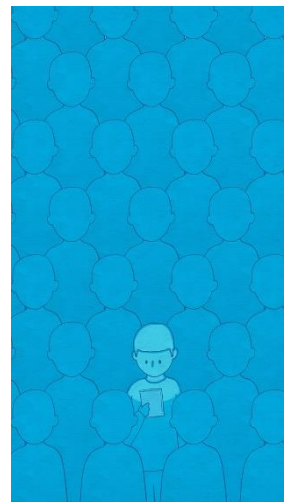
2.1. Valné shromáždění přijalo rezoluci o umělé inteligenci

Valné shromáždění OSN přijalo v březnu 2024 přelomovou rezoluci o podpoře „bezpečných, spolehlivých a důvěryhodných“ systémů umělé inteligence, které budou přínosem i pro udržitelný rozvoj a pro všechny.

Valné shromáždění rovněž uznalo potenciál systémů AI urychlit a umožnit pokrok při dosahování 17 cílů udržitelného rozvoje a vyzvalo všechny členské státy a zúčastněné strany, aby „upustily od používání systémů umělé inteligence, které nelze provozovat v souladu s mezinárodním právem v oblasti lidských práv nebo které představují nepřiměřené riziko pro uplatňování lidských práv, nebo aby takové systémy přestaly používat“.

Stejná práva, jaká mají lidé mimo internet, musí být chráněna i on-line, a to i v průběhu celého životního cyklu systémů umělé inteligence.

Shromáždění rovněž vyzvalo všechny státy, soukromý sektor, občanskou společnost, výzkumné organizace a média, aby vypracovaly a podporovaly regulační a řídicí přístupy a rámce související s bezpečným, zabezpečeným a důvěryhodným využíváním umělé inteligence.

2.2. Výnos prezidenta Spojených států

V říjnu 2023 vydal prezident Spojených států amerických Prováděcí výnos o bezpečném, chráněném a důvěryhodném vývoji a používání umělé inteligence.

„Naše“ studie sice nezaznamenává vývoj v různých částech světa, či dokonce v jednotlivých zemích, nicméně považujeme za významné, že k problematice informační společnosti a umělé inteligence specificky se Spojené státy staví čelem na nejvyšší úrovni. Proto tento akt, byť jen zcela stručně, připomínáme.

V dokumentu je v úvodu odkazováno na mimořádný potenciál AI, samozřejmě s upozorněním na možná rizika.

Zodpovědné využívání AI má potenciál pomoci řešit naléhavé výzvy a zároveň učinit náš svět více prosperujícím, produktivním, inovativním a bezpečnějším. Nezodpovědné využívání AI by naopak mohlo prohloubit společenské škody, jako jsou podvody, diskriminace, předsudky a dezinformace, vytlačit pracovníky a zbavit je práv, potlačit hospodářskou soutěž a ohrozit národní bezpečnost. Využití umělé inteligence k dobrým účelům a realizace jejích nesčetných přínosů je podmíněna zmírněním jejích značných rizik. To však vyžaduje celospolečenské úsilí, které zahrnuje vládu, soukromý sektor, akademickou obec a občanskou společnost.

Výnos je naplňováním politiky USA podporovat a řídit rozvoj a využívání AI v souladu s osmi hlavními zásadami a prioritami, kterými se mají výkonné útvary administrativy a pověřené agentury podle potřeby a v souladu s platnými právními předpisy řídit, přičemž podle možností zohledňují názory jiných agentur, průmyslu, členů akademické obce, občanské společnosti, odborů, mezinárodních spojenců a partnerů a dalších příslušných organizací.

Tyto zásady a priority zahrnují např. bezpečnost, podporu odpovědných inovací, hospodářské soutěže a spolupráce, či závazek podpory amerických pracovníků při aplikaci nových technologií atd.

3. RÁMCOVÁ LEGISLATIVA EU

3.1. Akt o kybernetické bezpečnosti

V červnu 2019 byl v Úředním věstníku Evropské unie zveřejněn **akt o kybernetické bezpečnosti**, nařízení (EU) 2019/881 (*European Cybersecurity Act*).

Akt posiluje mandát Agentury EU pro kybernetickou bezpečnost (ENISA) a zavádí rámec pro certifikaci kybernetické bezpečnosti pro výrobky a služby. Jím zavedený evropský systém certifikace kybernetické bezpečnosti odkazuje na mezinárodní, evropské nebo vnitrostátní technické normy použité při posuzování shody. EK přijme schémata týkající se konkrétních skupin výrobků, služeb a procesů IKT. Ty by měly být prováděny a dozorovány vnitrostátními certifikačními orgány pro kybernetickou bezpečnost, přičemž certifikáty vystavené v rámci těchto systémů by měly být platné v celé EU.

Základem několika systémů budou tedy normy, jejichž cílem bude zajistit, aby výrobky, služby a procesy IKT, které jsou certifikovány jako vyhovující stanoveným požadavkům, chránily přístupnost, pravost, integritu a důvěrnost uložených, přenášených nebo zpracovávaných údajů po celou dobu životnosti.

V dubnu 2023 byl zveřejněn návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2019/881, pokud jde o řízené bezpečnostní služby. Účelem navrhované cílené změny je umožnit prostřednictvím prováděcích aktů Komise přijímat evropské systémy certifikace kybernetické bezpečnosti kromě produktů, služeb a procesů informačních a komunikačních technologií (IKT), na něž se akt o kybernetické bezpečnosti již vztahuje, také pro „řízené bezpečnostní služby“. Řízené bezpečnostní služby hrají stále důležitější úlohu při prevenci kybernetických bezpečnostních incidentů a zmírňování jejich dopadů.

3.2. Akt o umělé inteligenci

Rozvoj umělé inteligence (AI) je zásadní v globálním, evropském, a tedy samozřejmě i v národním měřítku. Čerstvě završenou iniciativou na evropské úrovni je **akt o umělé inteligenci**, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1689, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci (*AI Act*).

Nařízení má poskytnout jednotný právní rámec, zejména pro vývoj, uvádění na trh, uvádění do provozu a používání systémů umělé inteligence (systémy AI) v Unii, podporovat zavádění důvěryhodné AI zaměřené na člověka a zároveň zajistit vysokou úroveň ochrany zdraví, bezpečnosti a základních práv, chránit před škodlivými účinky systémů AI v Unii, jakož i podporovat inovace. Toto nařízení zajišťuje volný přeshraniční pohyb zboží a služeb založených na AI, čímž brání členským státům ukládat omezení vývoje, uvádění na trh a používání systémů AI, pokud to není tímto nařízením výslovně povoleno.

Akt má za cíl jasně definovat pojem „systém AI“ tak, aby byl sladěn s činností mezinárodních organizací zabývajících se AI, aby byla zajištěna právní jistota, aby bylo usnadněno sbližování pravidel na mezinárodní úrovni a široké přijetí a současně aby byla poskytnuta flexibilita umožňující přizpůsobit se rychlému technologickému vývoji v této oblasti. Tato definice by kromě toho měla být založena na klíkových vlastnostech systémů AI, které je odlišují od jednodušších tradičních softwarových systémů nebo programovacích přístupů, a neměla by se vztahovat na systémy, které jsou založeny na pravidlech vymezených výhradně fyzickými osobami k automatickému provádění operací. Jednou z klíkových vlastností systémů AI je jejich schopnost odvozování. Schopností odvozování se rozumí proces získávání výstupů, jako jsou predikce, obsah, doporučení nebo rozhodnutí, které mohou ovlivnit fyzické a virtuální prostředí, a schopnost systémů AI derivovat modely nebo algoritmy, nebo oboje, ze vstupů nebo dat. Mezi techniky, které umožňují odvozování při současném budování systému AI, patří přístupy strojového učení, které se učí z dat, jak dosáhnout určitých cílů, a přístupy založené na logice a poznacích, které ze zakódovaných poznatků nebo

symbolického znázornění odvozují úkol, který má být vyřešen. Schopnost odvozování systému AI přesahuje rámec základního zpracování údajů tím, že umožňuje učení, uvažování nebo modelování. Pojem „strojové“ odkazuje na skutečnost, že systémy AI fungují prostřednictvím strojů. Odkaz na explicitní nebo implicitní cíle zdůrazňuje, že systémy AI mohou fungovat na základě explicitně definovaných cílů nebo cílů implicitních. Cíle systému AI se mohou v konkrétním kontextu lišit od zamýšleného účelu systému AI.

V nařízení se prostředím rozumí kontext, v němž systémy AI fungují, zatímco výstupy generované systémem AI odrážejí různé funkce vykonávané systémem AI a zahrnují predikci, obsah, doporučení nebo rozhodnutí. Systémy AI jsou navrženy tak, aby fungovaly s různou úrovní samostatnosti, což znamená, že jejich činnost je alespoň do určité míry nezávislá na zapojení člověka a jsou při ní schopny alespoň do určité míry fungovat bez lidského zásahu. Přizpůsobivostí, kterou by systém AI mohl vykazovat po zavedení, se rozumí schopnost samoučení, která umožňuje, aby se systém během používání měnil. Systémy AI lze používat samostatně nebo jako komponent určitého produktu bez ohledu na to, zda je systém do tohoto produktu fyzicky zabudován (vestavěný systém), nebo zda napomáhá funkčnosti tohoto produktu, aniž by do něho byl zabudován (nevestavěný systém).

V duchu uvedených, ale i mnohých dalších, principů a záměrů akt o umělé inteligenci stanovuje

- a) harmonizovaná pravidla pro uvádění systémů AI na trh a do provozu a pro jejich používání v Unii;
- b) zákazy určitých postupů v oblasti AI;
- c) zvláštní požadavky na vysoce rizikové systémy AI a povinnosti provozovatelů těchto systémů;
- d) harmonizovaná pravidla transparentnosti pro některé systémy AI;
- e) harmonizovaná pravidla pro uvádění obecných modelů AI na trh;
- f) pravidla monitorování trhu, dozoru nad trhem a jeho správy a prosazování tohoto nařízení;
- g) opatření na podporu inovací se zvláštním zaměřením na malé a střední podniky, včetně podniků začínajících.

Není účelné zde podrobně nařízení „rozebírat“. Ve vztahu k technické normalizaci jen zdůrazníme, že se jedná o harmonizovaný model „nového regulačního rámce“ (dříve též nový přístup), to znamená provázanost s harmonizovanými normami, označením CE, vydáváním EU prohlášení o shodě atd.

Ačkoli normy tedy budou hrát klíčovou roli pro vysoce rizikové systémy umělé inteligence, Evropská komise je oprávněna přijmout technickou specifikaci v případě, že příslušné harmonizované normy dostatečně neřeší otázky základních práv.

Nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné ve všech členských státech. Vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie a použije se ode dne 2. srpna 2026, s výjimkou: zákazů zakázaných praktik, které se uplatní šest měsíců po vstupu v platnost; kodexů postupů (devět měsíců po vstupu v platnost); pravidel pro AI obecného charakteru včetně správy (12 měsíců po vstupu v platnost); a povinností pro vysoce rizikové systémy (36 měsíců po vstupu v platnost).

Vnitrostátní orgány se již začaly implementací aktu o AI zabývat (Doporučený postup a harmonogram navržený místopředsedou vlády pro digitalizaci I. Bartošem při implementaci nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1689, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci).

Dokument předkládá doporučení ohledně:

- Určení orgánů dozoru nad trhem a centrálního dozorového orgánu pro vymáhání AI Aktu,
- Určení oznamujícího orgánu,
- Určení orgánů pro ochranu základních práv,
- Rozhodnutí o právní adaptaci AI Aktu a návrh konkrétního řešení,

a zahrnuje:

- Základní východiska implementace AI Aktu
- Analýza a doporučení k mechanismu vymáhání AI Aktu
- Shrnutí doporučení pro vymáhání AI Aktu (schéma)
- Podmínky nutné pro úspěšnou implementaci
- Harmonogram a termíny.

V dokumentu je v této fázi jako dozorový i jako oznamující (notifikující) orgán navržen Český telekomunikační úřad. Čas ukáže, zda by bylo takovéto spojení vhodnou cestou.

V této souvislosti připomínáme, že v ČR je ustaven **Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB)**. Je ústředním správním orgánem pro kybernetickou bezpečnost včetně ochrany utajovaných informací v oblasti informačních a komunikačních systémů a kryptografické ochrany. Dále má na starosti problematiku veřejně regulované služby v rámci družicového systému Galileo. Vznikl 1. srpna 2017 na základě zákona o kybernetické bezpečnosti.

3.3. Akt o kybernetické odolnosti

Připravovaný akt o kybernetické odolnosti (*Cyber Resilience Act* – CRA) zavede povinné požadavky na kybernetickou bezpečnost hardwarových a softwarových produktů po celou dobu jejich životního cyklu, s cílem:

- Zajistit, aby produkty s digitálními prvky uváděné na trh EU byly méně zranitelné a aby výrobci zůstali odpovědní za kybernetickou bezpečnost během celého životního cyklu produktu;
- Zlepšit transparentnost, pokud jde o bezpečnost hardwaru a softwarových produktů;
- Zajistit pro podnikatele, uživatele a spotřebitele vyšší a lepší úroveň ochrany.

Předběžná verze konečného znění CRA ještě podléhá změnám s cílem sladit různé jazykové verze a případné další technické úpravy. V důsledku toho vstoupí CRA v platnost s určitým zpožděním (nejdříve na podzim letošního roku 2024 s následnou použitelností v září/říjnu 2027).

3.4. Poznámky k legislativnímu vývoji všeobecně

Příkladem právního předpisu, který je v EU již nějakou dobu uplatňován, je **směrnice o přístupnosti webových stránek a mobilních aplikací subjektů veřejného sektoru** (směrnice (EU) 2016/2102). V prosinci 2022 Komise zveřejnila výsledky hodnocení uplatňování této směrnice. V závěru se konstatuje, že je třeba ještě dosáhnout značného pokroku v praxi, aby všechny internetové stránky a mobilní aplikace veřejného sektoru byly plně přístupné osobám se zdravotním postižením bez ohledu na povahu postižení. Většina dosavadních opatření byla zaměřena na osoby se zrakovým postižením a v rámci normalizačních organizací pokračují práce na požadavcích pro osoby s kognitivním postižením. Harmonizovaná norma EN 301549 *Požadavky přístupnosti na výrobky a služby IKT* poskytující předpoklad shody s uvedenou směrnicí o přístupnosti webových stránek, je revidována v souvislosti s aktem o přístupnosti ((EU) 2019/882).

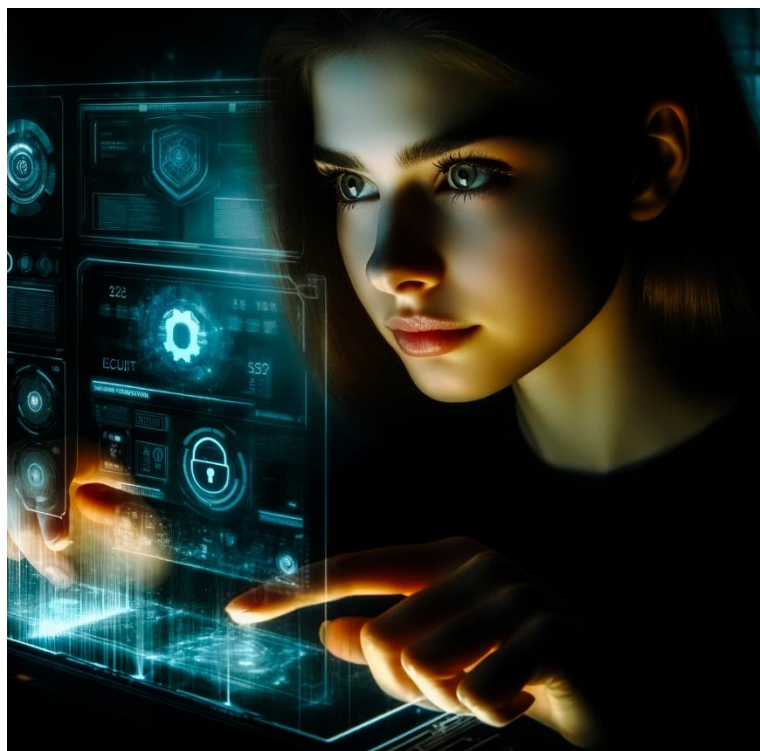
V lednu 2022 byl v Úředním věstníku EU zveřejněn akt v přenesené pravomoci **směrnice o rádiových zařízeních** (2014/53/EU, tzv. RED) týkající se kybernetické bezpečnosti a soukromí. Povinnosti v něm stanovené budou použitelné od 1. srpna 2025. Pozornost spotřebitelů se nyní přesune k jejich provádění a

k dokončení harmonizovaných norem prokazujících předpoklad shody s právními předpisy. Důležitou součástí nové legislativy týkající se RED je zavedení povinných společných nabíječek. Do podzimu 2024 se USB typu C stane společným nabíjecím portem pro všechny mobilní telefony, tablety a fotoaparáty v EU.

V lednu 2024 vstoupilo v platnost **nařízení o harmonizovaných pravidlech pro spravedlivý přístup k datům a jejich využívání** (nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2854 ze dne 13. prosince 2023, nařízení o datech). Bylo vyvinuto s cílem harmonizovat pravidla spravedlivého přístupu k datům a jejich používání, které mimo jiné zahrnuje základní požadavky týkající se inteligentních smluv o sdílení dat.

A konečně, v roce 2024 bylo schváleno nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1183, kterým se zřizuje **rámec pro evropskou digitální identitu** (EUDI nebo eIDAS2), které poskytuje právní rámec pro bezpečné a důvěryhodné digitální peněženky pro všechny evropské spotřebitele (2025).

Všechny indikativně citované právní předpisy EU předpokládají využití technických norem k zajištění předpokladu shody s právními požadavky. Za spotřebitele se budeme zasazovat, aby přiměřeně zohledňovaly nová rizika, která pro spotřebitele představují předmětné služby, nové technologie a propojené/autonomní výrobky.

4. DIGITÁLNÍ SPOLEČNOST A NORMY

4.1. Průběžný plán EU pro normalizaci IKT

Průběžný plán pro normalizaci IKT představuje most mezi politikami EU a normalizačními činnostmi týkajícími se informačních a komunikačních technologií (IKT). Je výsledkem každoročního dialogu, do něhož je zapojena široká škála zúčastněných stran, ANEC nevyjímaje.

Průběžný plán se zaměřuje na opatření, která mohou podpořit politiky EU, a nečiní si nárok na úplnost pracovních programů jednotlivých normalizačních orgánů. Pro tuto studii je stručný popis tohoto plánu potřebný z důvodu, aby se ozřejmil rozsah problematiky týkající se digitální společnosti, a tedy i témat, které se v tomto směru týkají spotřebitelských zájmů a zapojení.

Plán logicky doplňuje a navazuje na jiné nástroje, zejména roční pracovní program Unie (AUWP).

Průběžný plán na rok 2024 identifikuje přibližně 260 opatření seskupených do 39 technologických nebo aplikačních oblastí v rámci základních hnacích sil a čtyř tematických oblastí, kterými jsou klíčové faktory, společenské výzvy, inovace pro jednotný trh a udržitelný růst. Plán na rok 2024 obsahuje řadu podstatných revizí oproti předcházejícímu.

Zvláštní pozornost je věnována třem horizontálním „základním hybným silám“ (oddíl 3.0), včetně kapitol o datové ekonomice, kybernetické bezpečnosti a soukromí (e-privacy). Ty se totiž promítají do každého kroku digitalizace.

Kapitoly o ekonomice dat (3.0.1) a interoperabilitě dat (3.1.3) byly sladěny s pokrokem v oblasti datové strategie EU. Název kapitoly 3.1.3 se změnil z „Big data, otevřená data a informace veřejného sektoru“ na „Interoperabilita dat“. Nový název přesněji odráží obsah kapitoly.

Významně byla také změněna příslušná kapitola 3.4.5 „Inteligentní dopravní systémy – kooperativní, propojená a automatizovaná mobilita (ITS-CCAM) a elektromobilita“. Dalšími kapitolami, které prošly podstatnou revizí, byly „Kybernetická bezpečnost / Bezpečnost sítí a informací“ (3.0.2) a „Web 4.0 a virtuální světy“ (3.3.7).

Normy pro umělou inteligenci jsou důležitým tématem průběžného plánu již více než 5 let. Evidentní je vzestupný trend a v důsledku toho budeme v příštích letech svědky zvýšené aktivity v oblasti normalizace pro AI.

Také normalizace pro datovou ekonomiku a datovou interoperabilitu rychle nabírá na síle. Zákon o datech, zákon o správě dat a zákon o kybernetické odolnosti jsou hnacími silami tohoto trendu s důrazem na naplňování záměrů neomezeného toku a výměny dat.

Neopomenutelnou oblastí, které se dostává stále větší pozornosti, je přístupnost, jež je rozhodující pro umožnění rovnoměrného rozdělení výhod a prospěchu technologického pokroku ve společnosti. Evropský akt přístupnosti (EAA; směrnice (EU) 2019/882) vyžaduje, aby byla zajištěna vysoká úroveň přístupnosti u velmi široké škály produktů a služeb souvisejících s IKT. Aspekty přístupnosti, řešené, pokud možno na bázi „design pro všechny“, bude třeba zohlednit při normalizačních pracích v rámci mnoha dalších kapitol průběžného plánu. Témata ve vztahu k technologickému pokroku jsou akcentována např. v inteligentních dopravních systémech.

Přepis hlavních normalizačních témat z ročního plánu IKT (2024) nastiňuje, o jak široké spektrum témat politiky EU podporované standardizací IKT se jedná:

KLÍČOVÉ PŘÍNOSY

5G

Cloud a edge computing

Interoperabilita dat

Internet věcí

Elektronická identifikace a důvěryhodné služby včetně elektronických podpisů

e-infrastruktury pro vědu náročnou na data a výpočetní techniku a evropský otevřený vědecký cloud

Mapování širokopásmové infrastruktury

Přístupnost produktů a služeb IKT

Umělá inteligence

Evropský globální družicový navigační systém (EGNSS)

Kvantové technologie

SPOLEČENSKÉ VÝZVY

Digitální zdraví, zdravý životní styl a stárnutí

Digitální dovednosti

Digitální vzdělávání

eGovernment

eCall

Připravenost na pandemii

Bezpečnost, transparentnost a řádný proces on-line

Nouzové komunikační a varovné systémy pro veřejnost

INOVACE PRO JEDNOTNÝ DIGITÁLNÍ TRH

Elektronické zadávání veřejných zakázek – před a po zadání zakázky

Elektronická fakturace

Maloobchodní platby

Uchovávání digitálních filmů

Fintech a Regtech Standardizace

Blockchain a technologie distribuované digitální účetní knihy

Web 4.0 a virtuální světy

UDRŽITELNÝ RŮST

Intelligentní sítě a intelligentní měření

Intelligentní a udržitelná města a komunity

Dopad IKT na životní prostředí

Evropská služba elektronického mýtného (EETS)

Intelligentní dopravní systémy – kooperativní, propojená a automatizovaná mobilita (ITS-CCAM) a elektromobilita

Digitalizace evropského průmyslu

Robotika a autonomní systémy

Stavebnictví – informační modelování budov

Společné prostředí pro sdílení informací (CISE) pro námořní oblast EU.

Digitalizace vodního hospodářství

Jednotné evropské nebe

U-prostor

Oběhové hospodářství a udržitelnost

4.2. Digitální společnost – pracovní struktury a úkoly CEN/CENELEC/ETSI

Normalizací v oblasti kybernetické bezpečnosti, umělé inteligence a e-přístupnosti se zabývají společné technické komise evropských normalizačních organizací CEN, CENELEC a ETSI.

CEN/CLC/JTC 13 Kybernetická bezpečnost a ochrana dat je společná horizontální technická komise CEN a CENELEC. Jejím hlavním úkolem je převzetí příslušných mezinárodních norem z oblasti informačních technologií jako evropských norem EN, a to především norem vypracovaných technickou komisí ISO/IEC JTC 1/SC 27. Pro oblasti, pro něž neexistují mezinárodní normy, rovněž vypracovává původní evropské normy pro podporu evropské legislativy (RED, eIDAS, GDPR, NIS atd.). Cílem těchto aktivit – přejímání mezinárodních norem a vypracovávání původních evropských norem – je vytvořit portfolio norem, které vyhovují evropským potřebám. Pokud jde o evropská certifikační schémata, CEN-CLC/JTC 13 úzce spolupracuje s ENISA (Agentura EU pro kybernetickou bezpečnost), v rámci normalizačního požadavku týkajícího se kybernetické bezpečnosti pod směrnici RED pak spolupracuje s Evropskou komisí. V rámci komise v současné době pracuje devět pracovních skupin (WG).

Podrobné informace o CEN/CLC/JTC 13 – oblast působnosti, struktura, rozpracované normy, vydané normy včetně předmětu normy a vazby na evropskou legislativu – najdete na webových stránkách CEN zde: https://standards.cencenelec.eu/dyn/www/f?p=205:7:0::::FSP_ORG_ID:2307986&cs=1BFE244DDA2A68D1B5C93795034A8DD05

CEN/CLC/JTC 21 Umělá inteligence (Artificial intelligence) je rovněž společnou technickou komisí CEN a CENELEC. Jejím hlavním úkolem je identifikovat a převzít jako evropské normy (EN) již existující mezinárodní normy, např. normy vypracované technickou komisí ISO/IEC JTC 1/SC 42 *Umělá inteligence*. Rovněž

vypracovává původní evropské normalizační dokumenty, které odpovídají potřebám evropského trhu a evropské společnosti a podporují evropskou legislativu, evropské politiky, principy a hodnoty.

CEN a CENELEC přijaly normalizační požadavek Evropské komise týkající se umělé inteligence. V současné době tato technická komise vypracovává normy, které budou sloužit výrobcům pro prokázání shody s aktem o umělé inteligenci.

Experti CEN-CLC/JTC 21 v současné době pracují v pěti pracovních skupinách. Činnost pracovních skupin je zaměřena na tyto oblasti: provozní aspekty, technické aspekty, základní a společenské aspekty, kybernetická bezpečnost AI systémů.

Podrobné informace o CEN/CLC/JTC 21 – oblast působnosti, struktura, rozpracované normy, vydané normy včetně předmětu normy a vazby na evropskou legislativu – najdete na webových stránkách CEN zde:

https://standards.cencenelec.eu/dyn/www/f?p=205:7:0:::FSP_ORG_ID:2916257&cs=11D701467243B7C63DEF4702C86E0138A

Pracovní skupina **CEN/CLC/JTC 21/WG 1 Provozní aspekty** (*Operational aspects*) vytvořila skupinu zabývající se inkluzí (*TG dedicated to Inclusiveness*), jejímž úkolem je zlepšovat povědomí o činnosti CEN-CLC/JTC 21 s cílem zapojení dalších zainteresovaných stran do práce technické komise. S pomocí ETUC (Evropská odborová konfederace) připravuje a vydává newsletter, který je volně dostupný pro každého. Podrobné informace jsou k dispozici na webových stránkách CEN-CENELEC zde: <https://www.cencenelec.eu/news-and-events/news/2024/brief-news/2024-07-26-inclusiveness-in-ai-standardization/>

CEN/CLC/ETSI/JWG eACC Přístupnost elektronické komunikace (*eAccessibility*) je společná pracovní skupina CEN, CENELEC a ETSI.

CEN, CENELEC a ETSI v roce 2022 přijaly mandát Evropské komise pro revizi již existujících a vypracování nových norem pro podporu evropského aktu přístupnosti. Na základě tohoto mandátu v současné době probíhá revize normy EN 301549 *Požadavky přístupnosti na výrobky a služby ICT* vydané v roce 2021.

Podrobné informace o CEN/CLC/ETSI/JWG eACC – rozpracovaná normy, vydané normy včetně předmětu normy a vazby na evropskou legislativu – najdete na webových stránkách CEN zde:

https://standards.cencenelec.eu/dyn/www/f?p=205:7:0:::FSP_ORG_ID:855949&cs=1E4D1604D14C923D402E4962C66AD84D4

V krátkosti připomínáme:

Na mezinárodní úrovni se kybernetickou bezpečností a umělou inteligencí zabývají subkomise **ISO/IEC JTC 1 Informační technologie** (*Information technology*), která je společnou technickou komisí mezinárodních normalizačních organizací ISO a IEC. Podrobné informace o příslušných subkomisích jsou k dispozici na webových stránkách ISO zde: <https://www.iso.org/committee/45020.html>

Na národní úrovni se uvedenými oblastmi zabývá technická normalizační komise **TNK 20 Informační technologie**.

5. DIGITÁLNÍ SPOLEČNOST – ZAPOJENÍ SPOTŘEBITELŮ DO EVROPSKÉ NORMALIZACE

5.1. Průřezová informace

Produkty a služby v oblasti digitálních a informačních a komunikačních technologií (IKT) hrají v každodenním životě spotřebitelů klíčovou roli – od nakupování on-line až po poslech hudby. Všichni spotřebitelé by měli mít možnost účastnit se digitální společnosti a využívat jejích výhod. Ačkoli mají služby IKT potenciál zlepšit pohodlí spotřebitelů tím, že zpřístupňují větší škálu produktů a služeb, nové technologie představují několik výzev, pokud jde o ochranu tradičních práv spotřebitelů, přičemž do popředí vystupují otázky, jako je ochrana údajů, bezpečnost a přístupnost. Podle názoru ANEC proto musí být digitální produkty a služby bezpečné a přístupné pro všechny spotřebitele. Digitální produkty a služby však vzhledem ke svým vnitřním vlastnostem, jako je rychlý technologický vývoj a konvergence, představují pro regulační orgány výzvu. Klíčová je úloha normalizace, která má zajistit, aby byly přiměřeně zaručeny zmíněné zájmy spotřebitelů. Proto je nezbytné, aby procesy normalizace IKT, a to jak formální, tak neformální, zajistily plnou a účinnou účast spotřebitelů, aby byly zohledněny jejich požadavky.

Pracovní skupina ANEC pro digitální společnost usiluje o zajištění bezpečnosti, přístupnosti, interoperability, zabezpečení a soukromí digitálních produktů a služeb. Pracovní oblasti zahrnují například e-přístupnost a e-inkluzi.

V únoru 2020 byla zveřejněna strategie Evropské komise „**Utváření digitální budoucnosti Evropy**“. Její součástí je Bílá kniha o umělé inteligenci, která navrhuje několik politických možností, jak s umělou inteligencí nakládat. Bílá kniha předkládá možnosti politiky, které umožní důvěryhodný a bezpečný rozvoj umělé inteligence v Evropě při plném respektování hodnot a práv občanů EU. V červnu 2020 ANEC odpověděl na veřejnou konzultaci k Bílé knize, kde jsme se podělili o své názory na politické možnosti evropského přístupu k AI. Odpovědi spotřebitelů se zaměřily na využití norem a souvisejících právních předpisů k utváření evropského přístupu k důvěryhodné AI.

Komise rovněž vydala zprávu o důsledcích AI, internetu věcí a robotiky pro bezpečnost a odpovědnost. Posouzení právních předpisů Unie týkajících se bezpečnosti výrobků analyzuje, zda stávající legislativní rámec Unie obsahuje příslušné prvky, které zajistí, aby vznikající technologie a zejména systémy AI integrovaly bezpečnost a zabezpečení již od návrhu.

Zpráva EK se zabývá především směrnicí o obecné bezpečnosti výrobků, jakož i harmonizovanými právními předpisy o výrobcích, které se řídí horizontálními pravidly „nového přístupu“ a/nebo „nového legislativního rámce“. Horizontální pravidla zajišťují soudržnost mezi odvětvovými pravidly o bezpečnosti výrobků.

V nedávné minulosti se ANEC intenzivně zabýval prosazováním **regulace webové přístupnosti**. Proto v r. 2016 ANEC uvítal přijetí směrnice (EU) 2016/2102 o přístupnosti webových stránek a mobilních aplikací subjektů veřejného sektoru (dále jen „směrnice o přístupnosti webu“), jejímž cílem je zajistit přístup k veřejným službám on-line všem spotřebitelům bez ohledu na jejich věk nebo schopnosti. Evropský parlament po dohodě s Radou provedl významná zlepšení původního návrhu Komise, pokud jde o webové stránky, na něž se směrnice vztahuje, a ustanovení o vymáhání, jakož i o zahrnutí přístupu z přenosného mobilního zařízení a mobilních aplikací. Tato zlepšení byla do značné míry v souladu s postojem ANEC.

Směrnice o přístupnosti webových stránek využívá harmonizované normy k zajištění předpokladu shody se svými základními požadavky. Za tímto účelem vydala EK žádost o normalizaci harmonizovaných norem pro přístupnost webových stránek a mobilních aplikací. V květnu 2017 jej schválil technický výbor CEN-CENELEC a Výbor pro normalizaci EK. CEN, CENELEC a ETSI byly požádány o dodání harmonizované normy (harmonizovaných norem) založené na normě EN 301 549 V1.1.2 (2015-04), včetně nezbytných ustanovení

potřebných k podpoře provádění článku 4 směrnice (EU) 2016/2102. V srpnu 2018 byla norma EN 301 549 zveřejněna a je nyní volně dostupná on-line na webových stránkách ETSI.

ANEC se rovněž podílel na práci pracovní skupiny **CEN/TC 224 WG 6 Uživatelské rozhraní**, a sice na revizi normy EN 1332-3 *Systémy s identifikačními kartami – Uživatelské rozhraní – Část 3: Klávesnice*. Při tom zajistil zohlednění funkcí relevantních pro spotřebitele, včetně hmatových symbolů a požadavků na kontrast pro nevidomé a slabozraké osoby. Revidovaná norma specifikuje uspořádání, počet a umístění numerických, funkčních a příkazových kláves, včetně umístění abecedních znaků na numerických klávesách. Rovněž jsou uvedeny požadavky na konstrukci a doporučení. Vztahuje se rovněž na všechny systémy identifikačních karet s numerickou klávesnicí pro použití veřejností pro stacionární nebo nestacionární zařízení. Jedná se o důležitý výsledek pro ANEC, který revizi inicioval.

Směrnice o rádiových zařízeních (RED) (2014/53/EU), která v červnu 2016 nahradila směrnici o rádiových a telekomunikačních koncových zařízeních (R&TTE, směrnice 1999/5/ES), stanoví požadavky na bezpečnost, interoperabilitu a přístupnost, které mají být doplněny přijetím norem pro výrobky, jako jsou hudební přehrávače a mobilní telefony. Tato směrnice umožnila Evropské komisi požadovat interoperabilitu mobilních telefonů a dalších zařízení s univerzálními nabíječkami, což byl dlouhodobý požadavek spotřebitelského hnutí. ANEC se podílel na tvorbě a projednávání závazných pravidel pro společné nabíječky. Proces byl úspěšně završen. V roce 2021 EK zveřejnila legislativní návrh o společných nabíječkách (jako revizi směrnice o rádiových zařízeních). ANEC uvítal návrhy a dále se podílel na finalizaci předpisu.

Kromě toho RED stanoví další prostředky pro dohled nad trhem, aby bylo možné sledovat a monitorovat výrobky, které nesplňují základní požadavky. Při posuzování shody je třeba zohlednit pojem „předvídatelné použití“. Všechny tyto body ANEC podpořil a navrhl. Komise vydala novou žádost o normalizaci (M/536) k provedení RED a normalizační práce, které ANEC sleduje.

Po řadu let ANEC vyzývá Evropskou komisi a členské státy, aby zavedly povinné požadavky na ochranu soukromí a zabezpečení připojených produktů s cílem chránit spotřebitele před kybernetickými riziky. Podporujeme proto přijetí aktu Komise v přenesené pravomoci o rádiových zařízeních připojených k internetu a nositelných rádiových zařízeních podle směrnice o rádiových zařízeních, který by měl být podložen normami, které by se měly stát harmonizovanými normami.

Televizory, počítače, mobilní telefony a hudební přehrávače používají spotřebitelé všech věkových kategorií každý den. Je proto nezbytné, aby tyto výrobky byly při používání spotřebiteli bezpečné. Pojem „bezpečnost“ se uplatňuje jak ve smyslu bezprostředního fyzického rizika zranění člověka nebo poškození zdraví, jako je tomu v případě úrovně hluku u hudebních přehrávačů, tak prostřednictvím nepřímých důsledků, které mohou vyplývat z jiných zdrojů rizika, jako jsou chemické látky. ANEC podpořil přijetí normy FprEN IEC 62368-1:2019/FprAA:2019 *Zařízení audio/video, informační a komunikační technologie – Část 1. Vypracování harmonizovaných norem v rámci doporučení Rady (1999/519/ES) o expozici obyvatelstva elektromagnetickým polím*, směrnice o nízkém napětí (2014/35/EU) a směrnice o rádiových zařízeních (2014/53/EU) má pro spotřebitele zásadní význam, aby se úroveň expozice promítla do požadavků na emise výrobků. Do této oblasti spadají mobilní telefony a rádiové vysílače.

Technologie NFC (*Near Field Communication*), jako je radiofrekvenční identifikace (RFID), exponenciálně zvyšují možnosti **sledování a dohledávání spotřebitelů (e-recognition)**. Množící se autentizační a autorizační mechanismy – jako jsou čtečky a bezkontaktní karty – jsou všude, od pracovišť až po síť veřejné dopravy. ANEC se domnívá, že je třeba, aby nakládání se osobními údaji probíhalo v jasném, zákonném a standardizovaném rámci a s absolutním respektem k soukromí a přístupnosti jednotlivců (viz oddíl o RFID níže). Pracovní skupina ANEC *Digital Society WG* sleduje aktivity v oblasti **standardizace ochrany soukromí a bezpečnosti**, což je v éře internetu věcí jedna z hlavních priorit. Normy mohou průmyslu pomoci implementovat ustanovení právních předpisů o ochraně osobních údajů, jako je „soukromí v návrhu“ (*privacy by design*), a to již v raných fázích technického vývoje. S růstem ekosystému internetu věcí se zvyšuje i vystavení připojených produktů případnému narušení kybernetické bezpečnosti. Podle zvláštního průzkumu

Eurobarometru Evropské komise se 86 % spotřebitelů domnívá, že riziko, že se stanou obětí kybernetického zločinu, se zvyšuje. Rovněž 87 % spotřebitelů se vyhýbá zveřejňování osobních údajů na internetu kvůli otázkám souvisejícím s kybernetickou bezpečností.

Z dalších aktivit organizace ANEC zmíníme zapojení v **IEC SEG 10 „Etika v autonomních aplikacích a aplikacích umělé inteligence“**. Předmětem činnosti této skupiny bylo identifikovat etické otázky a společenské problémy relevantní pro technické činnosti IEC a vypracovat široce použitelné pokyny pro komise IEC týkající se etických aspektů souvisejících s autonomními aplikacemi a/nebo aplikacemi umělé inteligence a také zvážit případné změny potřebné v šabloně IEC Use Case Template, aby se řešily etické otázky a společenské problémy. V říjnu 2021 se bohužel IEC SMB rozhodla rozpustit SEG 10 a v této fázi není jasné, co se stane se závěrečnou zprávou o „Etice v autonomních aplikacích a aplikacích umělé inteligence“.

V březnu 2021 byla organizace ANEC vyzvána, aby se připojila k akreditační radě Journalism Trust Initiative (JTI), která byla zřízena za účelem vytvoření akreditačního a certifikačního systému založeného na CWA 17493. Při vytváření konkrétního obsahu programu JTI rada potvrdila Reportéry bez hranic (RSF) jako vlastníka programu podle normy ISO/IEC 17065; mechanismy řízení a rozhodování, obchodní a finanční model a proces monitorování a přezkoumávání programu JTI.

V roce 2014 se organizace ANEC připojila ke koordinační skupině CEN-CENELEC-ETSI pro **inteligentní a udržitelná města a obce** (SSCC-CG). Pro spotřebitele je důležité podílet se na využívání informačních a komunikačních technologií, sociálního a environmentálního kapitálu při podpoře rozvoje a konkurenceschopnosti měst a zejména z hlediska ochrany jejich práv jako občanů ve stále více propojeném prostředí. V dalších letech byly spotřebitelé prostřednictvím ANEC zapojeny do celé řady iniciativ ve vztahu k této problematice.

5.2. Jak prosadit zájmy spotřebitelů v oblasti norem pro AI?

ANEC a BEUC (Evropská spotřebitelská organizace) v současné době vedou projekt, jehož cílem je prosadit zájmy spotřebitelů v oblasti norem pro umělou inteligenci. Projekt je financován Nadací Mercator.

Proč je normalizace v oblasti AI tak důležitá a proč byste se do ní měli zapojit?

Nový akt o umělé inteligenci je první legislativou svého druhu, která bude (brzy) regulovat systémy umělé inteligence. Jedním z jeho cílů je, aby systémy AI uváděné na trh EU dodržovaly základní práva, včetně práva na nediskriminaci, ochranu osobních údajů, ochranu spotřebitele a ochranu dětí (viz výše).

Nařízení přisuzuje významnou roli technickým normám, zejména harmonizovaným normám. Pokud systém AI splňuje harmonizované normy, bude se na něj vztahovat předpoklad shody s právními požadavky. Společnosti zabývající se AI tak budou silně motivovány k tomu, aby se při prokazování souladu s aktem o AI opíraly o tyto harmonizované normy.

Z předcházejícího textu vyplývá, že je nezbytné zapojit hlas občanské společnosti, aby bylo zajištěno, že technické normy budou komplexně chránit spotřebitele a společnost jako celek. To je o to důležitější, že nový akt o AI zůstává v mnoha pojmech týkajících se základních práv nejasný. Například nedefinuje, co je to nežádoucí předpojatost. Při převádění požadavků zákona o AI do technických požadavků budou muset normalizační organizace tyto mezery doplnit a odpovědět na tyto otázky.

V rámci uvedeného spotřebitelského projektu chce ANEC poskytnout aktérům občanské společnosti nástroje, které jim umožní zapojit se do normalizace systémů umělé inteligence. ANEC se již podílí na přípravě norem v oblasti AI na evropské úrovni. Tato organizace je zde zastoupena odborníky, kteří v pracovních skupinách pro normalizaci hájí stanovisko spotřebitelů. BEUC pak podporuje ANEC v jeho úsilí o větší exkluzivitu evropského systému normalizace, zejména pro subjekty občanské společnosti.

Tři důvody, proč by se občanská společnost měla zapojit do normalizace v oblasti AI)

- V současné době vysílá naprostou většinu odborníků, kteří vypracovávají normy pro AI, průmysl. Odborníků z řad občanské společnosti je málo. Je třeba najít lepší rovnováhu.
- Zapojení do normalizace je konkrétní způsob, jak ovlivnit provádění aktu o AI. Důležitá rozhodnutí o definicích (např. „nežádoucí předpojatost“), ochraně soukromí, přesnosti a transparentnosti probíhají v pracovních skupinách (WG) technické komise CEN/CLC/JTC 21.
- Zapojení do normalizace v oblasti AI otevírá dveře do nového světa, který je pro občanskou společnost velmi důležitý a vzhledem ke geopolitickému významu normalizace nabývá stále většího významu v politické diskusi na úrovni EU.

Zájemcům, kteří se chtějí zapojit do normalizace, ANEC doporučuje nejdříve absolvovat rychlý a interaktivní bezplatný kurz o základech evropského systému normalizace na stránkách www.ANEC.eu.

6. PRIORITNÍ TÉMATA, KTERÁ SE TÝKAJÍ ZÁJMŮ SPOTŘEBITELŮ, A AKTIVITY ANEC

6.1. E-přístupnost (eAccessibility), přístupnost elektronické komunikace

Zdroje k tématu (*Access to the Information Society by older people and people with disabilities (eAccessibility)*):

- Přístup starších osob a osob se zdravotním postižením k informační společnosti (eAccessibility)
- (ANEC DIGITAL WG WP)
- Přístupnost elektronické komunikace
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2020 KOM/2019/486 v konečném znění
- Průběžný plán normalizace informačních a komunikačních technologií na rok 2023
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2021 2020/C 437/02 C/2020/8860
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2022 C(2022) 546
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2023 C(2023) 1210 final
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2024 C/2024/541
- Nový program pro spotřebitele (3.4. Řešení specifických potřeb spotřebitelů)
- Evropská strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením na období 2021-2030 oblast činnosti: přístupnost
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2102 ze dne 26. října 2016 o přístupnosti webových stránek a mobilních aplikací subjektů veřejného sektoru
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/882 ze dne 17. dubna 2019 o požadavcích na přístupnost výrobků a služeb
- Prováděcí rozhodnutí Komise ze dne 14. 9. 2022 o žádosti o normalizaci adresované evropským normalizačním organizacím, pokud jde o požadavky na přístupnost výrobků a služeb na podporu směrnice (EU) 2019/882 (M/587 - C(2022)6456)

EN 301 549 „Požadavky na přístupnost výrobků a služeb IKT“ je harmonizovaná norma poskytující předpoklad shody se směrnicí o přístupnosti webových stránek (EU) 2016/2102); je revidována v souvislosti s evropským aktem o přístupnosti ((EU) 2019/882). Směrnice, kterou ANEC podpořil, se vztahuje na několik digitálních produktů, jako jsou počítače, chytré telefony a elektronické knihy, a pro její provádění bude zapotřebí harmonizovaných norem. Práce na nich byly zahájeny v roce 2024 a ANEC bude nadále přispívat a ovlivňovat stanoviska ETSI k revizi normy EN 301 549.

ANEC bude rovněž sledovat svůj návrh ETSI TC HF týkající se kognitivního postižení a klíčových nových technologií, který může být součástí revize normy EN 301 549.

6.2. Elektronická komunikace

Tato oblast (*Electronic Communications*) zahrnuje z pohledu ANEC několik podoblastí – rádiová zařízení (RED), expozice člověka elektromagnetickým polím a bezpečnost IT audio-video zařízení.

6.2.1. Směrnice o rádiových zařízeních (RED)

Zdroje k tématu (*Radio Equipment Directive (RED)*):

- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2020 COM/2019/486 final.
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2021 2020/C 437/02 C/2020/8860
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2022 C(2022) 546
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2023 C(2023) 1210 final
- Nová agenda pro spotřebitele (3.2 Digitální transformace)
- Směrnice o rádiových zařízeních (RED), směrnice 2014/53/EU
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2380 ze dne 23. listopadu 2022, kterou se mění směrnice 2014/53/EU o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání rádiových zařízení na trh

Směrnice o rádiových zařízeních (RED) stanoví požadavky na bezpečnost, interoperabilitu a přístupnost, které mají být doplněny přijetím norem pro výrobky, jako jsou hudební přehrávače a mobilní telefony.

V lednu 2022 byl v Úředním věstníku EU zveřejněn akt v přenesené pravomoci směrnice o rádiových zařízeních týkající se kybernetické bezpečnosti a soukromí. Povinnosti v něm stanovené jsou použitelné od 1. srpna 2024. ANEC jej uvítal, neboť odráží mnoho připomínek, které byly založené na jeho kampani #toyfail („Moje kamarádka Cayla – špehovací panenka“) zahájené v roce 2016. Pokud jsou ochrana osobních údajů a bezpečnost povinnými požadavky, musí výrobci splňovat zákonné požadavky. Pozornost se nyní soustředí na jejich provádění a na vypracování harmonizovaných norem prokazujících předpoklad shody s právními předpisy. Rovněž bude třeba provádět, resp. posilovat dohled nad trhem.

Kromě toho RED předpokládá možnost zavedení povinných společných nabíječek, což je dlouhodobý požadavek spotřebitelského hnutí. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2380 ze dne 23. listopadu 2022, kterou se mění směrnice 2014/53/EU o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání rádiových zařízení na trh a kterou se zavádějí požadavky na řešení „společného nabíjení“, byla zveřejněna dne 7. prosince 2022 v Úředním věstníku EU. To představuje pro ANEC po mnoha letech intenzivní práce velmi významný úspěch. Do podzimu 2024 se USB typu C stane společným nabíjecím portem pro všechny mobilní telefony, tablety a fotoaparáty v EU. EK bude muset do konce roku 2024 harmonizovat požadavky na interoperabilitu bezdrátového nabíjení, aby se předešlo negativním dopadům na spotřebitele a životní prostředí. Žádost o normalizaci se očekává v roce 2024 a práce na ní proběhnou v roce 2025. K této činnosti hodlá ANEC přispět. Rovněž bude třeba provádět dohled nad trhem a informační kampaně pro spotřebitele.

Nařízení RED rovněž poskytuje další prostředky pro dozor nad trhem s cílem sledovat a monitorovat výrobky, které nesplňují základní požadavky. A při posuzování shody je třeba zohlednit pojem „předvídatelné použití“. Všechny tyto body ANEC podpořil a navrhl. Komise vydala žádost o normalizaci (M/536) k provedení RED a v současné době ji provádějí evropské normalizační organizace. ANEC sleduje příslušné práce.

6.2.2. Expozice člověka elektromagnetickým polím

Zdroje k tématu (*Human exposure to electromagnetic fields*)

- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2022 C(2022) 546
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2023 C(2023) 1210 final
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2024 C/2024/541
- Nová agenda pro spotřebitele (3.2 Digitální transformace)
- Doporučení Rady (1999/519/ES) o vystavení obyvatelstva elektromagnetickým polím
- Směrnice o nízkém napětí (2014/35/EU)
- Směrnice o rádiových zařízeních (RED), směrnice 2014/53/EU

Vypracování harmonizovaných norem v rámci doporučení Rady o vystavení obyvatelstva elektromagnetickým polím (1999/519/ES), směrnice o nízkém napětí (2014/35/EU) a směrnice o rádiových zařízeních (2014/53/EU) má pro spotřebitele zásadní význam, aby se úroveň vystavení promítla do požadavků na emise výrobků. Do této oblasti spadají mobilní telefony a rádiové vysílače. CLC/TC 106X vypracovává harmonizované normy, z nichž většina je uvedena v Úředním věstníku EU, kdy se úroveň expozice stanovené v doporučení Rady promítají do emisních požadavků na výrobky.

Od června 2016, kdy začala platit nová směrnice o rádiových zařízeních a směrnice o nízkém napětí (M/536), musí normy pro elektromagnetická pole zohledňovat „rozumně předvídatelné podmínky používání“, za což ANEC v legislativním procesu lobbval, neboť je to nejúčinnější způsob ochrany všech spotřebitelů. V roce 2021 se ANEC podílel na vypracování technické zprávy o rozumně předvídatelném použití, kterou vypracovala pracovní skupina CLC/TC 106X WG 20 a která se částečně týkala i dotazů ANEC.

ANEC také hodlá navázat na francouzskou formální námitku proti normě EN 50566 „Výrobová norma pro prokazování shody bezdrátových komunikačních zařízení se základními omezeními a mezními hodnotami expozice týkajícími se vystavení člověka elektromagnetickým polím ve frekvenčním rozsahu od 30 MHz do 6 GHz: ruční zařízení a zařízení připevněná na těle v těsné blízkosti lidského těla“, kterou podporuje, neboť je

třeba harmonizovaných norem pro výrobky generující a vyzařující elektromagnetická pole, které stanoví preventivní limity pro měření SAR.

6.3. Bezpečnost IT audio-video zařízení

Zdroje k tématu (*Safety of IT audio-video equipment*)

- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2022 C(2022) 546
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2023 C(2023) 1210 final
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2024 C/2024/541
- Nová agenda pro spotřebitele (3.2 Digitální transformace)
- Směrnice o nízkém napětí (2014/35/EU)
- Směrnice o rádiových zařízeních (RED), směrnice 2014/53/EU

Televizory, počítače, mobilní telefony a hudební přehrávače používají denně spotřebitelé všech věkových kategorií. Je proto nezbytné, aby tyto výrobky byly při používání spotřebiteli bezpečné. Pojem „bezpečnost“ se uplatňuje jak ve smyslu bezprostředních fyzických rizik zranění člověka nebo poškození zdraví, jako je tomu v případě úrovně expozice hluku u hudebních přehrávačů, tak prostřednictvím nepřímých důsledků, které mohou vyplývat z jiných zdrojů rizik, jako jsou chemické látky. Technická komise CLC/TC 108X se zabývá přejímáním technických prací technické komise IEC/TC 108 v Evropě a koordinuje práci s dalšími technickými orgány na evropské úrovni, např. s ETSI. Zajišťuje také, aby veškeré odchylky od norem IEC, např. společné modifikace, byly v souladu s evropskými a národními legislativními potřebami.

Je nezbytné, aby ANEC dokončil svou kampaň na vysoké úrovni „Pump down the volume!“, která byla úspěšně zahájena v lednu 2009 a která již přinesla první výsledky v roce 2011, a to revizí norem EN 60065:2002/FprAC:2010 „Audio, video a podobné elektronické přístroje – Bezpečnostní požadavky“ a EN60950-1:2006/FprAD:2010 „Zařízení informačních technologií – Bezpečnost - Část 1: Obecné požadavky“, aby se standardně stanovily mezní hodnoty maximálního akustického tlaku. V roce 2017 se ANEC podílel na vypracování normy prEN 50332-3 „Zařízení zvukových systémů: Sluchátka a sluchátka do uší spojená s přenosnými zvukovými zařízeními – Metodika měření maximální hladiny akustického tlaku – Část 3: Řízení zvukové dávky a výstrahy“ o inteligentním řešení dávkování doby expozice zvuku pro spotřebitele podle požadavku mandátu M/452. V roce 2018 měla být schválena změna hlavní bezpečnostní normy EN 62368-1 A11, která by zahrnovala požadavky. Cílem je zabránit tomu, aby spotřebitelé (zejména mladí spotřebitelé) mohli potenciálně dosáhnout bezpečné maximální týdenní dávky během několika minut – a poté pokračovat v poslechu při vysoké hladině zvuku pouhým potvrzením varování. Návrh však obdržel negativní stanovisko od konzultanta HAS. V roce 2023 pracovní skupina CLC/TC 108X WG 3 po mnoha letech obnovila svou činnost týkající se hladiny zvuku a doby expozice. Znovuobnovení činnosti pracovní skupiny WG 3 je bohužel příliš pozdě na to, aby ovlivnilo normu EN IEC 62368 ed4 před jejím vydáním, ale IEC vyjádřila ochotu zvážit změnu, než aby čekala na další vydání. Nová pracovní položka (NWIP) týkající se bezdrátových sluchátek se projednává v roce 2024 a návrh normy by měl být zveřejněn v roce 2025.

Kromě toho je záměrem ANEC v rámci revize EN IEC 62368-1 pokračovat v práci na dalších bezpečnostních aspektech audiovizuálních zařízení, jako je ochrana před úrazem elektrickým proudem a dalšími nebezpečími a bezpečnost nositelných zařízení a nabíjení při přenosu energie.

6.4. Elektronické uznávání

Tato oblast (*E-Recognition*) zahrnuje z pohledu ANEC dvě podoblasti –

- Komunikace v blízkém poli
- Biometrické údaje

(Elektronické uznávání je **digitální identifikační číslo pro osoby**. S elektronickým uznáním (e-uznání) se mohou osoby bezpečně přihlásit k přístupu k on-line službám veřejné správy.)

6.4.1. Komunikace v blízkém poli

Zdroje k tématu (*Near Field Communications (NFC)*)

- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2022 C(2022) 546
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2023 C(2023) 1210 final
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2024 C/2024/541
- Nový program pro spotřebitele
- Průběžný plán pro normalizaci informačních a komunikačních technologií na rok 2024

Komunikace v blízkém poli (NFC) zahrnuje bezkontaktní identifikaci (RFID, bezkontaktní karty) a propojovací technologie. Umožňuje spotřebitelům vyměňovat si různé informace pouhým přiblížením dvou zařízení k sobě. Škála možných aplikací zahrnuje osobní identifikaci, propojení digitálních fotoaparátů, počítačů a mobilních telefonů i produktů a služeb internetu věcí. Výměna dat, zejména osobních údajů, by měla být chráněna pokročilými bezpečnostními prvky, aby byla zaručena bezpečnost a pohodlí při používání.

CEN TC 224 „Osobní identifikace a související osobní zařízení se zabezpečeným prvkem, systémy, provozem a soukromím v multisektorovém prostředí“ se zabývá strojově čitelnými kartami a elektronickými podpisy. CEN/TC 224 se zabývá sektory, jako je státní správa/občanská sféra, doprava, bankovníctví, elektronické zdravotnictví, a také spotřebiteli a poskytovateli z řad dodavatelů, jako jsou výrobci karet, bezpečnostní technologie, subjekty pro posuzování shody a výrobci softwaru. Dohlíží na práci svých pracovních skupin a poskytuje ANEC přehled o různých relevantních tématech, jako je biometrie.

V roce 2022 se ANEC připojil k pracovní skupině WG 20 „Ad Hoc Group on European Digital Identity Wallets“, která vypracovala návrh nové pracovní položky (NWIP) „Rozhraní evropských peněženek pro digitální identitu pro obecné účely“. Ten ANEC podpořil. ANEC přispěl k prvnímu pracovnímu návrhu technické specifikace CEN/TS pro vkládání osobních identifikačních údajů uživatelů v rámci evropských peněženek s digitální identitou, která by měla být dokončena v roce 2024. Nová práce by měla být provedena v roce 2025 po schválení revidovaného nařízení o evropské digitální identitě (eID), které poskytuje právní rámec pro bezpečnou a důvěryhodnou digitální peněženku pro všechny evropské spotřebitele. Nové evropské digitální peněženky (EDIW) umožní všem občanům přístup k on-line službám s jejich národní digitální identifikací, která bude uznávána v celé EU, aniž by museli používat soukromé metody identifikace nebo zbytečně sdílet osobní údaje.

6.4.2. Biometrické údaje

Zdroje k tématu (*Biometrics*)

- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2022 C(2022) 546
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2023 C(2023) 1210 final
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2024 C/2024/541
- Nový program pro spotřebitele
- Průběžný plán pro normalizaci informačních a komunikačních technologií na rok 2024

Biometrie je automatizované rozpoznávání osob na základě jejich behaviorálních a biologických charakteristik. Biometrické technologie se pohybují od otisků prstů až po rozpoznávání obličeje; existují i poměrně vyspělé technologie, jako jsou kosterní nebo cévní technologie rukou. Spotřebitelé se s biometrickými technologiemi setkávají stále častěji při cestování. Přijatelnost pro spotřebitele mohou snižovat faktory, jako je nedostatek soukromí, nedostatečná bezpečnost, zdraví, přístupnost nebo společenské aspekty. V roce 2024 se ANEC vyjádřil k technické specifikaci CEN/TS Osobní identifikace – Evropský průvodce pro aplikace biometrického rozpoznávání založené na dokladech totožnosti (ERG) a k nové pracovní položce NWI Biometric Data Injection Attack Detection. Práce by měly pokračovat v roce 2025.

ANEC také sleduje činnost pracovní skupiny CEN/TC 224 WG 19 „Breeder Document“, která se zabývá základními důkazy přijatými (přímo spravovanými nebo uznávanými) autoritativní stranou jako celek nebo jako součást pro stanovení identity. Mezi příklady podkladových dokladů spravovaných autoritativní stranou

patří rodný list, oddací list, osvědčení o státním občanství, číslo sociálního zabezpečení atd. ANEC přispívá k návrhům technických specifikací prTS 17489-2 „Bezpečné a interoperabilní evropské chovatelské doklady chovatele – datový model“ a prTS 17489-5 „Bezpečné a interoperabilní evropské doklady chovatele – Část 5 „Politická doporučení“. Práce by měly být dokončeny v roce 2024.

6.5. Ochrana soukromí a kybernetická bezpečnost

Zdroje k tématu (*Privacy and cybersecurity*)

- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2022 C(2022) 546
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2023 C(2023) 1210 final
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2024 C/2024/541
- Nový program pro spotřebitele
- Průběžný plán pro normalizaci informačních a komunikačních technologií na rok 2024
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/881 ze dne 17. dubna 2019 o agentuře ENISA (Agentura Evropské unie pro kybernetickou bezpečnost) a o certifikaci kybernetické bezpečnosti informačních a komunikačních technologií a o zrušení nařízení (EU) č. 526/2013 (akt o kybernetické bezpečnosti)
- Směrnice o rádiových zařízeních (RED, směrnice 2014/53/EU (aktuální konsolidované znění: 01/10/2023))
- Nařízení v přenesené pravomoci 2022/30 - Doplněk směrnice 2014/53/EU, pokud jde o uplatňování základních požadavků uvedených v čl. 3 odst. 3 písm. d), e) a f) uvedené směrnice.
- Nařízení o horizontálních požadavcích na kybernetickou bezpečnost výrobků s digitálními prvky a o změně nařízení (EU) 2019/1020 (COM(2022) 454 final)

V červnu 2020 byl ANEC vybrán jako součást skupiny EK/ENISA pro certifikaci kybernetické bezpečnosti zúčastněných stran (SCCG) zřízené podle aktu o kybernetické bezpečnosti (nařízení (EU) 2019/881 o agentuře ENISA a o certifikaci kybernetické bezpečnosti informačních a komunikačních technologií). Skupina složená z průmyslových podniků, certifikačních orgánů a evropských akreditačních, normalizačních a spotřebitelských sdružení bude podporovat EK a agenturu ENISA při vypracovávání průběžného pracovního programu Unie pro certifikaci kybernetické bezpečnosti. Akt o kybernetické bezpečnosti předpokládá, že systémy kybernetické bezpečnosti by měly vycházet z evropských a mezinárodních norem. První průběžný pracovní program Unie pro certifikaci kybernetické bezpečnosti a první certifikační schéma (*Common Criteria*) byly schváleny v roce 2024. ANEC bude tuto práci nadále sledovat.

V roce 2024 byl již de facto chválen **akt o kybernetické odolnosti** (CRA), Komise očekává definitivní přijetí tohoto [nařízení](#) na podzim 2024, **v platnost by pak mělo vstoupit** po tříletém přechodném období **v druhé polovině roku 2027**. Jedná se o horizontální návrh v oblasti kybernetické bezpečnosti, který by doplnil nařízení v přenesené pravomoci z roku 2022 podle směrnice o rádiových zařízeních tím, že by stanovil zjednodušené požadavky na kybernetickou bezpečnost vztahující se na širokou škálu digitálních produktů a jejich doplňkových služeb. Cílem je posílit opatření pro sbližování vnitrostátních pravidel (právní předpisy NLF využívající harmonizované normy). ANEC návrh vítá, nicméně se zaměří na to, aby budoucí harmonizované normy zvýšily úroveň bezpečnosti spotřebitelů. Konečná žádost o normalizaci se očekává v roce 2024 a práce na příslušných normách začnou brzy poté.

CEN/CLC/JTC 13 „Kybernetická bezpečnost a ochrana dat“ se zabývá tvorbou norem pro ochranu dat, ochranu informací a bezpečnostních technik se zvláštním zaměřením na kybernetickou bezpečnost, které pokrývají všechny souběžné aspekty rozvíjející se informační společnosti, včetně organizačních rámců a metodik (včetně systémů řízení IT), směrnic pro ochranu dat a soukromí, systémů hodnocení procesů a produktů, inteligentních technologií, objektů, distribuovaných výpočetních zařízení a datových služeb. Tuto činnost je třeba vnímat v kontextu aktu o kybernetické bezpečnosti, který odkazuje na normy, a také aktu v přenesené pravomoci podle směrnice RED o kybernetické bezpečnosti (platného od 1. srpna 2025) a návrhu aktu o kybernetické odolnosti. Část práce spočívá v identifikaci mezinárodně uznávaných norem (konkrétně

ISO/IEC/JTC 1 „Informační technologie“), které jsou vhodné pro schválení jako evropské. V roce 2023 byla zřízena pracovní skupina WG 8, jejímž úkolem je vypracovat návrh norem provádějících žádost o normalizaci pro akt v přenesené pravomoci v rámci RED týkající se soukromí a bezpečnosti. Vzhledem ke složitosti prací a nedostatku konsensu požádal technický výbor CEN-CLC Evropskou komisi o odložení termínů prací. ANEC bude i nadále přispívat k finalizaci norem v roce 2024. V roce 2025 se ANEC zaměří na budoucí normy na podporu aktu o kybernetické odolnosti, které by měla vypracovat pracovní skupina WG 9, k níž se ANEC připojil v roce 2023.

Byla zřízena strategická poradní skupina (CEN-CLC SRAHG), která má konsolidovat připomínky CEN-CLC k návrhu žádosti o normalizaci k aktu o kybernetické odolnosti, k níž ANEC přispěl v roce 2023, a to i přes stálý odpor průmyslu k vypracování harmonizovaných norem na podporu některých požadavků na kybernetickou bezpečnost. Práce skupiny SRAHG by měla být ukončena v roce 2024 s tím, že CEN-CLC žádost přijme a práce budou probíhat v roce 2025.

ANEC rovněž sleduje práci pracovní skupiny CEN/CLC/JTC 13 WG 5 „Ochrana údajů, soukromí a řízení identity“, která provádí požadavek na normalizaci týkající se řízení soukromí při navrhování a vývoji a v procesech výroby a poskytování služeb bezpečnostních technologií (M/530). Po zveřejnění normy EN 17529:2020 „Ochrana údajů a soukromí již od návrhu a ve výchozím nastavení“ v roce 2022, k níž ANEC předložil připomínky, by měla být již v roce 2023 zahájena revize, která by měla pokračovat v roce 2025.

Od roku 2018 se ANEC podílí na činnosti komise ETSI TC CYBER, která vypracovala normu ETSI EN 103 645 „Kybernetická bezpečnost pro spotřebitelský internet věcí“, která specifikuje ustanovení na vysoké úrovni pro bezpečnost spotřebitelských zařízení připojených k internetu a jejich souvisejících služeb. Norma, kterou navrhla vláda Spojeného království, byla s podporou ANEC zveřejněna v červnu 2020. Nyní se uvažuje o její revizi, s níž ANEC souhlasí.

Soukromí a bezpečnost spotřebitelů jsou také v centru pozornosti dokumentů vypracovaných v projektové komisi ISO/PC 317 „Ochrana spotřebitele: ochrana soukromí při navrhování spotřebního zboží a služeb“. Konečné schválení a zveřejnění normy ISO 31700-1 „Ochrana spotřebitele: Ochrana soukromí podle návrhu pro spotřební zboží a služby“ a technické zprávy ISO/TR 31700-2 „Ochrana spotřebitele – Ochrana soukromí podle návrhu pro spotřební zboží a služby – Část 2: Případy použití“ v roce 2023 představuje první soubor požadavků na vysoké úrovni pro zajištění ochrany soukromí spotřebitele, které jsou začleněny do návrhu výrobku nebo služby a nabízejí ochranu v průběhu celého životního cyklu. Nová norma nejen usnadní dodržování předpisů, ale také vytvoří větší důvěru spotřebitelů v době, kdy je to nejvíce potřeba. Představuje významný úspěch pro ANEC a ISO COPOLCO, neboť byla původně navržena jimi.

6.6. Produkty a služby umělé inteligence (AI)

Zdroje k tématu (*Automated decision making-artificial intelligence (AI) products and services*)

- Sdělení Evropské komise o umělé inteligenci (COM(2018) 237 final)
- Sdělení Evropské komise o budování důvěry v umělou inteligenci zaměřenou na člověka (COM(2019) 168 final).
- Bílá kniha o umělé inteligenci – evropský přístup k excelenci a důvěře (COM (2020) 65 final).
- (AI HLEG): Etické pokyny pro důvěryhodnou umělou inteligenci
- Nařízení, kterým se stanoví pravidla pro umělou inteligenci (Akt o umělé inteligenci) (COM(2021) 206 final);
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2022 C(2022) 546
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2023 C(2023) 1210 final.
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2024 C/2024/541
- Klouzávací plán pro normalizaci informačních a komunikačních technologií na rok 2024
- Nová agenda pro spotřebitele
- Strategie EU v oblasti normalizace: Stanovení globálních norem na podporu odolného, ekologického a digitálního jednotného trhu EU (KOM(2022) 31 v konečném znění)
- Prováděcí rozhodnutí Komise ze dne 22. 5. 2023 o žádosti o normalizaci adresované Evropskému výboru pro normalizaci a Evropskému výboru pro normalizaci v elektrotechnice na podporu politiky Unie v oblasti umělé inteligence (M/593 - K(2023)3215)

Problémy s internetem, jako je nedostatečná bezpečnost, mohou vést k rizikům pro spotřebitele. Tento úkol bude plněn v rámci činností ANEC v oblasti bezpečnosti výrobků (horizontální činnosti) a může mít určité dopady na vertikální bezpečnostní právní předpisy a normy. Jednou z možností je revize směrnice o obecné bezpečnosti výrobků (2001/95/ES), kterou Evropská komise zveřejnila v roce 2021 a na níž se ANEC podílel. Nařízení o obecné bezpečnosti výrobků vstoupí v platnost v prosinci 2024. Další možností je revize směrnice o strojních zařízeních (2006/42/ES), která byla přijata v roce 2023. Třetí možností je akt o umělé inteligenci, KOM(2021).

Všechny právní předpisy využívají normy k zajištění předpokladu shody s právními požadavky a ANEC se musí ujistit, že přiměřeně zohledňují nová rizika, která pro spotřebitele představují propojené/autonomní výrobky. ANEC se také hodlá nadále účastnit činnosti CEN/CLC/JTC 21 pro umělou inteligenci a její strategické poradní skupiny (WG 1), WG 2 „Provozní aspekty“, WG 3 „Technické aspekty“ a WG 4 „Základní a společenské aspekty“, jakož i dalších příslušných ad hoc skupin, aby ovlivnil úlohu, kterou mohou normy hrát při zvyšování ochrany spotřebitelů.

Systémy AI mají specifické vlastnosti, díky nimž se kvalitativně liší od předchozích technologických vymožeností, a zároveň představují velké příležitosti i hluboká rizika pro základní práva a bezpečnost lidí – proto je jejich normalizace náročná. ANEC se také vyjádřil k návrhu žádosti o normalizaci pro vypracování nových evropských norem pro systémy umělé inteligence, přičemž zdůraznil věcné a procesní otázky pro spotřebitele. Pro rok 2025 ANEC plánuje i nadále přispívat k realizaci žádosti o normalizaci a k činnosti technické komise CEN/CLC/JTC 21, přičemž zdůrazňuje své obavy ohledně identického přejímání mezinárodních norem na evropské úrovni a ohledně inkluze procesu normalizace.

6.7. Technologie blockchainu

Zdroje k tématu (*Blockchain and Distributed Ledger Technologies*)

- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2022 C(2022) 546
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2023 C(2023) 1210 final
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2024 C/2024/541
- Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR, 2016/679)
- Nová agenda pro spotřebitele (3.2 Digitální transformace)
- Průběžný plán normalizace informačních a komunikačních technologií na rok 2024

Blockchain má velký potenciál při poskytování infrastruktury pro důvěryhodné, decentralizované a disintermediované služby mimo finanční sektor, a tím potenciálně transformovat způsob, jakým spotřebitelé nakupují produkty a služby (např.: inteligentní smlouvy, pojištění).

Rozvoji blockchainu však brání nedostatečná harmonizace a interoperabilita, které představují překážky pro přeshraniční a mezisektorové transakce. Z hlediska spotřebitelů je důležité zajistit, aby blockchain, jakožto ekosystém náročný na data, nevyvolával obavy o bezpečnost, soukromí a „technologickou zaujatost“.

11. ledna 2024 vstoupilo v platnost nařízení o harmonizovaných pravidlech spravedlivého přístupu k datům a jejich používání – známé také jako datový akt – s cílem harmonizovat pravidla spravedlivého přístupu k datům a jejich používání, které mimo jiné zahrnuje základní požadavky týkající se inteligentních smluv o sdílení dat. Očekává se, že v roce 2025 bude zahájena práce na výzvě k předkládání norem týkajících se základních požadavků na inteligentní smlouvy o sdílení dat (robustnost, umožnění ukončení/přerušování/vymazání dat, zahrnutí mechanismů správy/kontroly dat aj.).

V roce 2019 bylo dohodnuto vytvoření společné technické komise CEN-CENELEC v oblasti blockchainu a technologií distribuované účetní knihy (DLT). Zaměřuje se na specifické evropské požadavky, zejména v legislativním a politickém kontextu, jako jsou eIDAS a GDPR. ANEC hodlá i nadále sledovat očekávané aktivity významné pro spotřebitele v roce 2025.

6.8. Inteligentní a udržitelná města a komunity

Zdroje k tématu (*Smart and sustainable cities and communities*)

- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2022 C(2022) 546
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2023 C(2023) 1210 final
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2024 C/2024/541
- Nový program pro spotřebitele
- Průběžný plán pro normalizaci informačních a komunikačních technologií na rok 2024

Sektorové fórum CEN-CENELEC-ETSI pro inteligentní a udržitelná města a obce (SF-SSCC), vytvořené v lednu 2017, bylo dlouhodobou společnou skupinou evropských normalizačních organizací, která působila jako poradní a koordinační orgán pro evropské normalizační činnosti týkající se inteligentních a udržitelných měst a obcí. Po zřízení specializovaného CEN/TC bylo sektorové fórum v roce 2024 zrušeno.

Od roku 2020 se ANEC podílí na činnosti technické komise CEN/TC 465 „Inteligentní a udržitelná města“ a v roce 2023 nominoval do této TC dalšího zástupce z pracovní skupiny ANEC pro udržitelnost. ANEC navrhl novou pracovní položku (NWIP) pro vypracování technické zprávy CEN/TR „Udržitelná města a obce: rámec pro standardizaci služeb pro občany“ vyplývající z ETSI TR 103 455 „Smart Citizen“ (navržený a vedený ANEC a zveřejněný na podzim 2020), která byla přijata. Otázky, které mají být pokryty, zahrnují základní aspekty, jako je přístupnost, použitelnost, interoperabilita, ochrana a bezpečnost osobních údajů a způsob, jakým mají být služby pro občany navrženy, aby maximalizovaly přínosy pro komunitu.

6.9. On-line dezinformace a „falešné zprávy“

Zdroje k tématu (*On-line disinformation and 'fake news'*)

- Sdělení Evropské komise „Boj proti on-line dezinformacím: evropský přístup“ (COM(2018) 236 final).
- Nová agenda pro spotřebitele

„Falešné zprávy“ existovaly vždy a jsou do jisté míry součástí informací, kterým jsou spotřebitelé vystaveni v podobě reklamy. Dalekosáhlý dopad sociálních médií však znásobil škody, které mohou způsobit. Od ovlivňování politických voleb až po upřednostňování určitých značek před jinými, spotřebitelé nevědí, zda informace, které dostávají, jsou důvěryhodné, či nikoli.

Na začátku roku 2018 byla organizace ANEC přizvána k účasti na workshopu CEN „Journalism Trust Initiative“ (JTI), jehož cílem bylo vytvořit ověřitelný soubor pravidel a měřítek pro důvěryhodné zpravodajství a žurnalistiku. Navrhovateli workshopu byly organizace Reportéři bez hranic (RSF), kterou podporuje Global Editors Network (GEN), Evropská vysílací unie (EBU) a agentura France Press (AFP). Reportéři bez hranic a BEUC byli členy skupiny na vysoké úrovni pro falešné zprávy, kterou zřídila Evropská komise (GR CNECT) za účelem řešení těchto problémů. ANEC zajišťoval koordinaci s BEUC ohledně postoje k falešným zprávám.

Na konci roku 2019 byla zveřejněna pracovní dohoda CEN (CWA) o iniciativě důvěry v žurnalistiku, která odráží připomínky ANEC. ANEC podpořil její schválení, neboť se domnívá, že může zajistit důvěru spotřebitelů.

V roce 2021 obdrželi Reportéři bez hranic od Evropské komise spolufinancování pilotního projektu na zavedení této normy. ANEC byla přizvána do akreditační rady JTI, aby poskytovala poradenství v oblasti certifikace a udělování licencí certifikačním orgánům a akreditace. V květnu 2022 Rada, včetně ANEC, schválila Iniciativu důvěry v žurnalistiku – certifikační program V.2.2, který byl schválen COFRAC (francouzský akreditační orgán). V říjnu 2022 Národní akreditační rada ANSI (ANAB), dceřiná společnost plně vlastněná Americkým národním normalizačním institutem (ANSI), akreditovala neziskový mediální auditorský subjekt Alliance for Audited Media (AAM) k provádění nezávislých auditů, jejichž cílem je zjistit, zda média dodržují standardy iniciativy JTI pro etiku a důvěryhodnost v žurnalistice.

V současné době je certifikováno 30 médií a mnoho nových certifikovaných médií je v Africe. JTI je také citována v Evropském zákoně o svobodě médií jako nástroj. Proto monitorovací činnost akreditační rady JTI pokračuje i v roce 2025.

V roce 2024 Evropská komise vypracuje vizi pro nově vznikající virtuální světy (např. metaverze), která bude založena na dodržování digitálních práv a zákonů a hodnot EU. Cílem jsou otevřené, interoperabilní a inovativní virtuální světy, které může veřejnost a podniky používat bezpečně a s důvěrou. Byly zahájeny některé normalizační činnosti zaměřené na bezpečnostní aspekty metaverza (např. ETSI). ANEC bude muset zvážit, zda se zapojit do budoucích normalizačních aktivit, pokud se budou zabývat relevantními otázkami pro spotřebitele, jako je bezpečnost a důvěryhodnost AR/VR, internetových hologramů, avatarů atd.

6.10. Platforma zúčastněných stran EK pro normalizaci IKT

Zdroje k tématu (*EC Multi-stakeholder Platform on ICT Standardisation (MSP)*)

- Platforma zúčastněných stran EK pro normalizaci IKT
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2022 C(2022) 546
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2023 C(2023) 1210 final
- Roční pracovní program Unie pro evropskou normalizaci na rok 2024 C/2024/541
- Strategie EU v oblasti normalizace: Stanovení globálních norem na podporu odolného, ekologického a digitálního jednotného trhu EU (KOM(2022) 31 v konečném znění)
- Průběžný plán pro normalizaci v oblasti informačních a komunikačních technologií na rok 2024

Nařízení o evropské normalizaci umožňuje, aby se výsledky fór a konsorcií pro IKT lépe využívaly v politikách EU a při zadávání veřejných zakázek a aby se mimo jiné zvýšila interoperabilita IKT pro spotřebitele. ANEC se domnívá, že interoperabilita je pro spotřebitele klíčovou otázkou, stejně jako ochrana soukromých údajů a přístupnost a použitelnost. S ohledem na tuto skutečnost hodlá ANEC sledovat provádění těchto ustanovení tím, že bude sledovat práci evropské platformy zúčastněných stran pro normalizaci IKT, která byla zřízena v souvislosti s nařízením o normalizaci (MSP). MSP je poradní platformou ohledně budoucí politiky EU oblasti normalizace IKT prostřednictvím dokumentů, jako je průběžný plán normalizace IKT (vypracovaný v rámci MSP a každoročně aktualizovaný), a připomínkovat návrhy žádostí o normalizaci. ANEC byl v prosinci 2023 znovu jmenován do nového MSP pro IKT.

ANEC bude i nadále přispívat k vypracování každoročního průběžného plánu normalizace IKT, který je aktualizován a rozšiřován tak, aby odrážel nové politiky EU a nové technologie.

7. ZÁVĚR

7.1. Souhrnná informace k vystavení na web

Technické normy jsou efektivním nástrojem pro zajištění volného pohybu zboží, služeb i osob. Normalizace stimuluje hospodářský růst a inovaci a zejména posiluje konkurenceschopnost České republiky, především pak malých a středních podniků, v rámci Evropské unie i mezinárodně.

Tuto skutečnosti si ale účastníci trhu – výrobci, poskytovatelé služeb, obchod ani spotřebitelé mnohdy neuvědomují. Kabinet pro standardizaci v úzké spolupráci se Sdružením českých spotřebitelů a s nezbytnou podporou různých subjektů – zejména České agentury pro standardizaci (ČAS), Rady kvality ČR, případně dalších, systematicky zaměřuje na zviditelnění norem v každodenním životě spotřebitelů a funkce trhu obecně. Výstupy ve formě publikací jsou vystaveny [zde](#)².

Pro rok 2024 schválila Agentura ČAS k tomuto účelu zpracování studie (situační analýzy) pod titulem „Služby digitální společnosti, umělou inteligenci nevyjímaje: s technickou normalizací ku prospěchu spotřebitelů a trhu“. Na základě této studie je vyhotoven tento text jako stručné shrnutí uvedeného projektového výstupu k umístění na webové stránky (zpracovatele – KaStan, objednatele – ČAS).

Digitální technologie mají potenciál zlepšit blahobyt spotřebitelů tím, že zpřístupňují větší škálu produktů a služeb, zároveň však představují několik výzev, pokud jde o ochranu tradičních práv spotřebitelů v on-line prostředí, jako je ochrana soukromí, ochrana osobních údajů, kybernetická bezpečnost a přístupnost pro nejzranitelnější spotřebitele, jako jsou starší osoby. Nedávná pandemická krize prokázala nenahraditelný význam služeb digitální společnosti pro spotřebitele, což podtrhuje potřebu rizika rozpoznávat, řešit a preventivně je eliminovat.

Výrobky a služby využívající umělou inteligenci a automatické rozhodování mají značný potenciál, aby nás jako spotřebitele zaujaly a aby se staly synonymem pro inovace a pro nové vzorce našeho chování a jednání. Již řadu let jsme přitom svědky prudkého rozvoje informačních a komunikačních technologií (dále též IKT), které umělou inteligenci (dále též AI)³ začaly využívat a které nás překvapují jak velmi rozmanitými způsoby pro její společenské uplatnění, tak i možnostmi pro její další rozšíření.

Umělá inteligence a automatizované rozhodovací procesy pro nás ovšem s sebou nesou nejen pokrok, ale také hrozby, a to úměrně tomu, jak se nezadržitelně stávají součástí našeho běžného života a jak rychle překonávají i bariéry naší nedůvěry. Co je to AI a proč může být uživateli nejen přínosná, ale také nebezpečná? Tato rizika musí být identifikována odbornými i politickými orgány EU a účinně zohledněna v rámci evropských regulací, kterých se v uplynulých letech objevila celá řada a další jsou v přípravě. Před jejich stručnou rekapitulací si ale připomeňme, že zásadní dokumenty ve vztahu k AI vznikají i v globálním rámci, např. na platformě Organizace spojených národů či ISO. Zásadní dokument k věci vydal svým výnosem i americký prezident. Ale zpět do Evropy.

² <https://konzument.cz/publikace/top-normy.php>

³ Umělá inteligence, dále též AI z anglického „artificial intelligence“; v českých textech je často uváděno jako UI,; jelikož se ve vládních podkladech používá anglická zkratka, upřednostnili jsme ji i v této publikaci.

V EU se již několik let zavádí regulace v různých oblastech informační společnosti. Týká se nejrozličnějších oblastí – ve vztahu k bezpečnosti uživatelů, ochrany soukromí, přístupnosti hendikepovaným osobám a další.

Příkladem právního předpisu, který je v EU již nějakou dobu uplatňován, je směrnice o přístupnosti webových stránek (směrnice (EU) 2016/2102). Nedávno Komise zveřejnila výsledky prvního hodnocení uplatňování této směrnice. V závěru se konstatuje, že je třeba ještě dosáhnout značného praktického pokroku, aby všechny webové stránky a mobilní aplikace subjektů veřejného sektoru byly plně přístupné osobám se zdravotním postižením bez ohledu na povahu postižení.

Důležitou součástí nové legislativy – směrnice o rádiových zařízeních (2014/53/EU, tzv. RED) je zavedení povinných společných nabíječek. Do podzimu 2024 se USB typu C stane společným nabíjecím portem pro všechny mobilní telefony, tablety a fotoaparáty v EU. Tomuto tématu věnoval Kabinet pro standardizaci speciální publikaci.

Aktuálně ale považujeme za nejdůležitější předpisy, které se přímo vztahují k zavádění a využívání AI. Prvotně se jedná o akt o kybernetické bezpečnosti, nařízení (EU) 2019/881. Akt posiluje mandát Agentury EU pro kybernetickou bezpečnost (ENISA) a zavádí rámec pro certifikaci kybernetické bezpečnosti pro výrobky a služby. Jím zavedený evropský systém certifikace kybernetické bezpečnosti odkazuje na mezinárodní, evropské nebo vnitrostátní normy použité při posuzování shody. EK přijme schémata týkající se konkrétních skupin výrobků, služeb a procesů IKT. Ty by měly být prováděny a dozorovány vnitrostátními certifikačními orgány pro kybernetickou bezpečnost, přičemž certifikáty vystavené v rámci těchto systémů by měly být platné v celé EU.

Čerstvě završenou iniciativou na evropské úrovni je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1689, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci (akt o umělé inteligenci). Nařízení má poskytnout jednotný právní rámec, zejména pro vývoj, uvádění na trh, uvádění do provozu a používání systémů umělé inteligence (systémy AI) v Unii, podporovat zavádění důvěryhodné AI zaměřené na člověka a zároveň zajistit vysokou úroveň ochrany zdraví, bezpečnosti a základních práv, chránit před škodlivými účinky systémů AI v Unii, jakož i podporovat inovace. Toto nařízení zajišťuje volný přeshraniční pohyb zboží a služeb založených na AI, čímž brání členským státům ukládat omezení vývoje, uvádění na trh a používání systémů AI, pokud to není tímto nařízením výslovně povoleno. Akt má za cíl jasně definovat pojem „systém AI“ tak, aby byl sladěn s činností mezinárodních organizací zabývajících se AI, aby byla zajištěna právní jistota, aby bylo usnadněno sbližování pravidel na mezinárodní úrovni a široké přijetí a současně aby byla poskytnuta flexibilita umožňující přizpůsobit se rychlému technologickému vývoji v této oblasti. Nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie a použije se ode dne 2. srpna 2026.

Ohledně evropské legislativy ve vztahu k informační společnosti ještě zmíníme jeden připravovaný předpis – akt o kybernetické odolnosti. Ten zavede povinné požadavky na kybernetickou bezpečnost hardwarových a softwarových produktů po celou dobu jejich životního cyklu. Platnost aktu se očekává nejdříve na podzim roku 2024 s následnou použitelností v září/říjnu 2027.

Všechny výše citované právní předpisy EU předpokládají využití technických norem k zajištění předpokladu shody s právními požadavky. Jedná se tedy o harmonizovaný model „nového regulačního rámce“ (dříve též nový přístup), to znamená provázanost s harmonizovanými normami, označením CE, vydáváním EU prohlášení o shodě atd. Společnosti zabývající se AI tak budou silně motivovány k tomu, aby se při prokazování souladu s aktem o AI i dalších citovaných předpisech opíraly o tyto harmonizované normy.

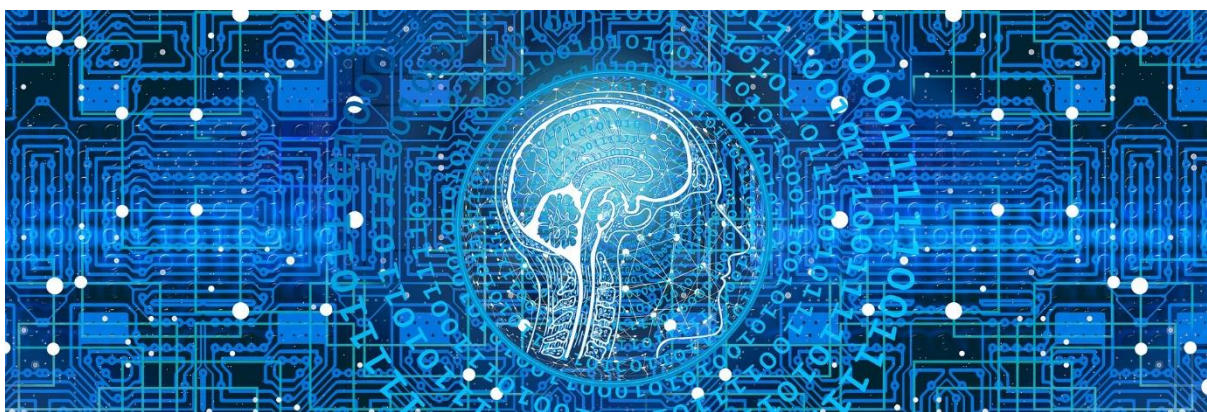
Ve studii uvádíme mnoho případů konkrétního zapojení spotřebitelské organizace ANEC (Hlas evropských spotřebitelů ve standardizaci) do procesů tvorby nových norem. Podle názoru ANEC musí být digitální produkty a služby bezpečné a přístupné pro všechny spotřebitele. Digitální produkty a služby však vzhledem ke svým vnitřním vlastnostem, jako je rychlý technologický vývoj a konvergence, představují pro regulační orgány výzvu. Klíčová je úloha normalizace, která má zajistit, aby byly přiměřeně zaručeny zmíněné zájmy

spotřebitelů. Proto je nezbytné, aby procesy normalizace IKT, a to jak formální, tak neformální, zajistily plnou a účinnou účast spotřebitelů, aby byly zohledněny jejich požadavky.

A konečně, v dokumentu rozvádíme hlavní priority spotřebitelů na platformě ANEC ve vztahu k informační společnosti. Zahrnují přístupnost elektronické komunikace i elektronickou komunikaci obecně, bezpečnost IT audio-video zařízení, elektronické uznávání (digitální identifikace), ochranu soukromí a kybernetickou bezpečnost, produkty a služby umělé inteligence (AI), technologie blockchainu, inteligentní a udržitelná města a komunity, či on-line dezinformace a „falešné zprávy“.

Za spotřebitele se budeme zasazovat, aby vytvářené normy přiměřeně zohledňovaly nová rizika, která pro spotřebitele představují předmětné služby, nové technologie a propojené/autonomní výrobky. Z uvedených výčtů je zřejmé, o jak obrovský rozsah normalizačních prací se ve vztahu ke službám informační společnosti jedná.

Nepřekvapí proto, že ANEC je velmi znepokojen rostoucí složitostí normalizace v digitálním odvětví, jakož i množstvím pracovních položek relevantních pro spotřebitele, které se objevují, nemluvě o zjevném nedostatku koordinace nebo konkurence mezi evropskými normalizačními organizacemi v odvětví kybernetické bezpečnosti a ochrany osobních údajů. Spoléhání se na dobrovolné odborníky (a to nejenom v rámci ANEC a spotřebitelských organizací obecně, ale i v evropských TC apod.) se nezdá být udržitelným řešením pro zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele v tomto vysoce technickém a rychle se vyvíjejícím odvětví.

7.2. K vydání publikace s podporou Rady kvality ČR

Rada kvality ČR podpořila pro letošní rok (2024) vydání publikace pod názvem SLUŽBY DIGITÁLNÍ SPOLEČNOSTI: PŘÍNOS TECHNICKÉ NORMALIZACE PRO SPOTŘEBITELE.

Vydání publikace není předmětem projektu podpořeného Českou agenturou pro standardizaci a je tedy samostatným projektem. Pro publikaci budou ale informace z předmětné studie – situační analýzy samozřejmě využity.

Tímto bude zajištěno další šíření tématu studie k podpoře zviditelnění normalizace.

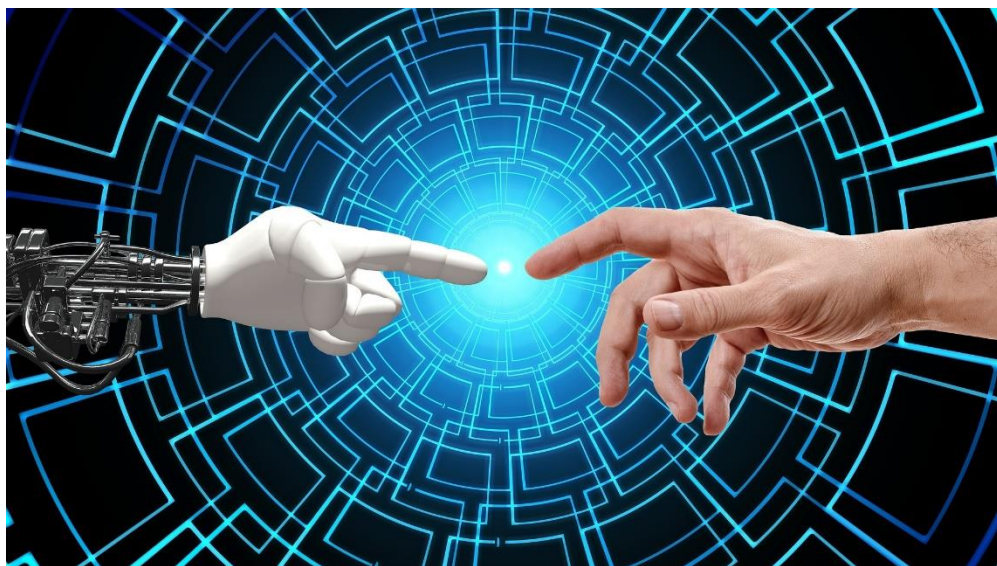
RESUMÉ – Česky/Anglicky

Skutečnost nesmírného významu technických norem pro trh si účastníci trhu – výrobci, poskytovatelé služeb, obchod ani spotřebitelé mnohdy neuvědomují. Kabinet pro standardizaci v úzké spolupráci se Sdružením českých spotřebitelů a s nezbytnou podporou různých subjektů – zejména České agentury pro standardizaci (ČAS), Rady kvality ČR, případně dalších, se systematicky zaměřuje na zviditelnění norem v každodenním životě spotřebitelů a funkce trhu obecně.

Pro rok 2024 schválila ČAS k tomuto účelu zpracování studie (situační analýzy) pod titulem „Služby digitální společnosti, umělou inteligenci nevyjímaje: s technickou normalizací ku prospěchu spotřebitelů a trhu“. V pracovním materiálu je zdůrazněn spotřebitelský pohled na dané téma a prvotně zahrnuje rekapitulaci legislativního vývoje v EU ve vztahu ke službám informační společnosti. Rozsáhle dokumentuje aktivity spotřebitelů prostřednictvím bruselské spotřebitelské organizace ANEC (Hlas evropských spotřebitelů ve standardizaci) v procesech technické normalizace. Specifikuje široké spektrum priorit ohledně IKT pro letošní rok a další období.

The enormous importance of technical standards for the market is often not understood by market participants - manufacturers, service providers, business and consumers. The Cabinet for Standardization, in close cooperation with the Czech Consumer Association and with the necessary support of various entities - in particular the Czech Agency for Standardization (ČAS), the Quality Council of the Czech Republic, and others, systematically focuses on promoting the visibility of standards in the everyday life of consumers and the function of the market in general.

For the year 2024, ČAS has approved a task on development of a study (situation analysis) under the title 'Digital society services, including artificial intelligence: standardisation for the benefit of consumers and the market'. The working paper emphasises the consumer perspective on the subject and initially includes a review of legislative developments in the EU in relation to information society services. It broadly demonstrates the activities of consumers through the Brussels-based consumer organisation ANEC (Voice of European Consumers in Standardisation) in standardisation processes. It specifies the consumer's broad spectrum of priorities on ITC for this year and beyond.

PODPŮRNÉ PŘÍLOHY

Použité zkratky

Zkratka	Význam
AI	Umělá inteligence (artificial intelligence)
ANEC	Nevládní nezisková evropská organizace zastupující spotřebitele v normalizaci (Hlas evropských spotřebitelů ve standardizaci)
CEN	Evropský výbor pro normalizaci
CENELEC	Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice
EK, Komise	Evropská komise
EP	Evropský parlament
ETSI	Evropský ústav pro telekomunikační normy
EU	Evropská unie
IEC	Mezinárodní elektrotechnická komise
IKT (ICT)	Informační a komunikační technologie (služby informační společnosti)
ISO	Mezinárodní organizace pro normalizaci; označení mezinárodních norem
NÚKIB	Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost

Použité zdroje

Fotografie: V publikaci jsou použity ilustrativní snímky z databáze pixabay.com.

(Použité zdroje v dalším jsou indikativní; další zdroje jsou citovány např. v kap. 6 v rámci jednotlivých spotřebitelských priorit)

- Evropský akt o kybernetické bezpečnosti, nařízení (EU) 2019/881 (European Cybersecurity Act)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1689, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci (akt o umělé inteligenci (AI Act))
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/2102 ze dne 26. října 2016 o přístupnosti webových stránek a mobilních aplikací subjektů veřejného sektoru
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/882 ze dne 17. dubna 2019 o požadavcích na přístupnost výrobků a služeb
- Prováděcí rozhodnutí komise ze dne 14. 9. 2022 o žádosti o normalizaci adresované evropským normalizačním organizacím, pokud jde o požadavky na přístupnost výrobků a služeb na podporu směrnice (EU) 2019/882 (M/587 - C(2022)6456)
- EN 301 549 Požadavky na přístupnost výrobků a služeb IKT, harmonizovaná norma poskytující předpoklad shody se směrnicí o přístupnosti webu (EU) 2016/2102),
- Akt o kybernetické odolnosti (Cyber Resilience Act – CRA) (návrh)
- ANEC Digital Society WG Draft WORKPROGRAMM 2025, ANEC-DIGITAL-2024-G-079finaldraft, April 2024
- Resolution on the promotion of “safe, secure and trustworthy” artificial intelligence (AI) systems that will also benefit sustainable development for all); <https://news.un.org/en/story/2024/03/1147831>, 21. března 2024S DGs)
- Executive Order on the Safe, Secure, and Trustworthy Development and Use of Artificial Intelligence
- Průběžný plán EU pro normalizaci IKT (Rolling plan for ICT standardisation),
- Strategie Evropské komise „Utváření digitální budoucnosti Evropy“.
- Evropská strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením na období 2021-2030 oblast činnosti: přístupnost

Odkazy

- Publikace a studie ke stažení a další souhrnné informace a výstupy k tématu jsou vystaveny – <https://www.top-normy.cz/temata-normalizace/40-normalizace-sluzby/46-sluzby-digitalni-spolecnosti.php>
- www.top-normy.cz
- www.konzument.cz
- www.narodniportal.cz
- www.nukib.cz
- Další zdroje a odkazy na ně jsou uvedeny ve studii vystavené na výše uvedené adrese.
- ANEC WEB – www.anec.eu, např.
 - Úspěchy organizace ANEC v různých odvětvích, viz Úspěšné projekty, www.anec.eu
 - Poziční dokumenty týkající se digitální společnosti, viz Position papers, www.anec.eu

Realizace projektu (autoři, Kabinet pro standardizaci)

Autor

Ing. Libor DUPAL (*1955) absolvent VŠCHT v Praze, fakulty Potravinářské a biochemické technologie, působí od r. 2002 ve Sdružení českých spotřebitelů. Je předsedou Správní rady tohoto sdružení a je ředitelem Kabinetu pro standardizaci. Velkou část profesního života věnoval kvalitě a bezpečnosti potravin, ale po řadu let se věnuje i jiným oblastem kvality a bezpečnosti výrobků a služeb, např. ve vztahu k prevenci úrazů dětí a mládeže. Je předsedou Řídícího výboru Programu Česká kvalita. Zastupuje ČR v evropské organizaci ANEC (Hlas spotřebitelů ve standardizaci). Je autorem či spoluautorem a editorem řady publikací a článků ve vztahu k ochraně spotřebitele a podpory využívání technických norem.

Kabinet pro standardizaci, o. p. s.

Pod Altánem 99/103, 100 00 Praha 10

DIČ: CZ28984072, IČ: 28984072

Tel.: +420 602 56 18 56; e-mail: info@top-normy.cz

www.top-normy.cz

Bankovní spojení: Fio banka, č. ú. 2301482858/2010

KABINET
PRO STANDARDIZACI
... top-normy.cz

Kabinet pro standardizaci byl založen v roce 2009. Jeho statut a první roky činnosti byly vyvíjeny a rozvíjeny v úzké spolupráci s norským normalizačním orgánem Standards Norway, poté rovněž se švýcarskou spotřebitelskou organizací Fédération romande des consommateurs. Ambicí Kabinetu je spolupráce s národním normalizačním orgánem, s partnery na trhu a s evropskými a mezinárodními organizacemi na posilování zapojení spotřebitelů do standardizačních procesů.

